

Rizika prostorového rozvoje zlínské aglomerace

Martina Neulingerová

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlině

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Neulingerová**

Osobní číslo: **L13205**

Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**

Studijní obor: **Ovládací rizik**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Rizika prostorového rozvoje zlínské aglomerace**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte literární rešerše vztahující se k problematice územní politiky, regionálního rozvoje a územního plánování.
2. Popište současný stav územního dělení České republiky se zaměřením na regiony a samosprávné celky.
3. Analyzujte území Zlínského kraje a navrhněte opatření vedoucí k eliminaci rizik územního rozvoje zlínské aglomerace.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

[2] ŠEFČÍK, Vladimír. Analýza rizik. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, 98, 111 s. ISBN 978-80-7318-696-8.

[3] WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (výchozí podmínky regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. **Jakub Trojan**

Ústav environmentální bezpečnosti

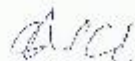
Datum zadání bakalářské práce:

5. února 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

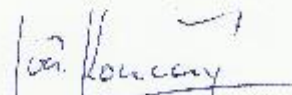
9. května 2016

V Uherském Hradišti dne 12. února 2016

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.

ářka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.

Konečný

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přistoupením tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti

B. F. 2015

[Podpis]
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na rizika prostorového rozvoje zlínské aglomerace. Její dvě části obsahují praktickou a teoretickou část. Teoretická část obecně mapuje historii, vývoj územního plánování a rozvoje České republiky. Postupně se rozsah teoretické části zaměřuje na Zlínský kraj a následně na souvislosti spojené se zlínskou aglomerací. V praktické části jsou již poznatky teoretické části aplikovány na zlínskou aglomeraci. Jsou stanovena potencionální rizika a je provedena jejich analýza.

Klíčová slova: územní plánování, analýza rizik, rizika, zlínská aglomerace

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on the risk of spatial development the Zlín agglomeration. Its two sections provide practical and theoretical. The theoretical part surveys the history, development, urban planning and development in the Czech Republic. Gradually the range of theoretical part focuses on the Zlín region and consequently the connection associated with industrial agglomeration. In the practical part of the theoretical knowledge is already applied to industrial agglomeration. There are set out potential risks and their analysis is made.

Keywords: spatial planning, risk analysis, risks, Zlín agglomeration

Dovoluji si poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu RNDr. Jakubu Trojanovi, MSc, MBA, za důležité praktické rady, odborné vedení, trpělivost a lidský přístup. Díky jeho erudovaným podnětům se mnohdy má bezradnost měnila ve víru v úspěšné dokončení práce.

Dále bych chtěla poděkovat rodičům za jejich pomoc a ochotu při péči o děti, na které mi bohužel během studia někdy scházel čas.

Motto:

„Ten kdo může, musí pomoci“

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 OBECNĚ O ČESKÉ REPUBLICE	11
1.1 HISTORIE ÚZEMÍ ČR.....	11
1.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.3 ÚZEMNĚ SPRÁVNÍ DĚLENÍ ČESKÉ REPUBLIKY	12
1.4 ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ A ČESKÁ REPUBLIKA	15
1.4.1 Politika územního rozvoje České republiky	16
2 AGLOMERACE	17
2.1 TYPY MĚSTSKÝCH AGLOMERACÍ	17
2.1.1 Aglomerace typu velké město	17
2.1.2 Aglomerace typu jedno větší město a menší města	17
2.1.3 Aglomerace typu stejná města nebo obce	18
2.2 POPULAČNÍ POPIS AGLOMERACE	18
3 TEORETICKÉ UKOTVENÍ RIZIKA A ANALÝZY RIZIKA	20
3.1 RIZIKO.....	20
3.2 NEBEZPEČÍ	20
3.3 ANALÝZA RIZIKA	21
3.4 PŘEDMĚT A CÍL ANALÝZY RIZIKA	21
3.4.1 Apriorní a aposteriorní analýza	21
3.4.2 Absolutní a relativní analýza.....	22
3.5 METODY ANALÝZY RIZIKA	22
3.6 METODY ANALÝZY RIZIK VYUŽITÉ PŘI ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	23
3.6.1 Swot analýza	23
3.6.2 What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)	23
3.6.3 Check list (kontrolní seznam)	23
II PRAKTICKÁ ČÁST	24
4 ZLÍNSKÝ KRAJ	25
4.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ KRAJE	25
4.1.1 Průmysl	26
4.1.2 Dopravní obslužnost.....	27
4.1.3 Územní členění.....	27
4.1.4 Nerostné bohatství.....	28
4.2 GEOGRAFICKÉ A KLIMATICKÉ ÚDAJE.....	28
4.2.1 Struktura obcí a správních obvodů.....	29
4.2.2 Členění území kraje.....	31
4.2.3 Demografická struktura.....	31
4.2.4 Environmentální stav kraje	32
4.2.5 Turistika v kraji	33
5 ZLÍNSKÁ AGLOMERACE	34
5.1 MĚSTO ZLÍN	34
5.1.1 Historie města Zlín	34

5.1.2	Současný Zlín.....	35
5.1.3	Klimatické podmínky Zlína	37
5.1.4	Demografický vývoj ve Zlíně	37
5.2	OTROKOVICE.....	38
5.2.1	Historie města Otrokovice.....	38
5.2.2	Současné Otrokovice.....	39
5.2.3	Demografický vývoj v Otrokovicích	40
5.3	NAPAJEDLA	40
5.3.1	Historie města Napajedla	40
5.3.2	Současná Napajedla	41
5.3.3	Demografický vývoj v Napajedlech.....	42
5.4	SHRNUTÍ ROZBORU ZLÍNSKÉ AGLOMERACE	42
6	ANALÝZY RIZIK	44
6.1	SWOT ANALÝZA	44
6.1.1	Silné stránky – lidské zdroje	44
6.1.2	Slabé stránky – lidské zdroje.....	45
6.1.3	Příležitosti – lidské zdroje.....	45
6.1.4	Hrozby – lidské zdroje	45
6.1.5	Silné stránky – Ekonomika	45
6.1.6	Slabé stránky – Ekonomika.....	46
6.1.7	Příležitosti – Ekonomika	46
6.1.8	Hrozby – Ekonomika	47
6.1.9	Silné stránky – Území a životní prostředí	47
6.1.10	Slabé stránky – Území a životní prostředí	47
6.1.11	Příležitosti – Území a životní prostředí.....	47
6.1.12	Hrozby – Území a životní prostředí	47
6.1.13	Výstup SWOT – lidské zdroje	48
6.1.14	Výstup SWOT – Ekonomika	48
6.1.15	Výstup SWOT – Území a životní prostředí	48
6.2	WHAT IF ANALÝZA.....	49
6.2.1	Výstup What If analýzy	52
6.3	CHECK LIST ANALÝZA	52
6.3.1	Výstup Check list analýzy.....	53
	ZÁVĚR	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58
	SEZNAM OBRÁZKŮ	59
	SEZNAM TABULEK.....	60
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

V současné době za stále se zrychlujícího rozvoje a vývoje společnosti vzniká neustálý tlak na dosažení pozitivních výsledků konání. Tato konání však mohou mít dva póly. Jedním je dosažený úspěch a druhý je, co to přineslo společnosti, přírodě nebo zemi. Současný ekonomický růst a konjunktura má pozitivní efekt v zaměstnanosti, hrubé kupní síle obyvatelstva, ekonomické síle společností. Jelikož základním pravidlem kapitalismu je vytvářet zisk, cítí tyto společnosti potřebu se rozvíjet, budovat. Podobný pohled na věc mají občané, kteří díky prosperujícím společnostem mají dostatek finančních prostředků k realizaci svých cílů. Ruku v ruce tak jde rozvoj ekonomiky s územním rozvojem jak v oblasti sociální, tak průmyslové. Každý rozvoj a nové věci přinášejí rizika a tato rizika je zapotřebí včas rozpoznat, eliminovat nebo minimalizovat. Úspěch lidské společnosti spočívá ve schopnosti myslet a poučit se z předchozích nezdarů. Na území České republiky byla v minulosti, jak v době vlády reálného socialismu, tak v raných polistopadových dobách tržního kapitalismu, učiněna spousta chyb vztahujících se jak k územnímu rozvoji, tak ekologii a sociálnímu rozvoji. Kupní síle většinou nadnárodních společností ustoupil rozum a cit pro přírodu, postupem času se zhoršilo soužití občanů a environmentální citění. Abychom se podobných chyb vyvarovali, je potřeba naše další aktivity pečlivě promýšlet a vyhodnocovat. Mezi tyto prvky patří analýzy rizik, které by měly být součástí územního plánování. Jedná se o moderní prvek vyhodnocování činností, díky kterým by se neměly dřívější chyby, při územním plánování a respektování dosažených výsledků analýz, opakovat.

V teoretické části této bakalářské práce je stručně popsána historie území České republiky, začátek územního plánování až po současnost. Dále je zde rozebráno územní členění České republiky jak na kraje a okresy, tak jednotky dle NUTS. V závěru teoretické části se práce zabývá rozborem aglomerace a souvisejícími pojmy společně s teoretickým rozborem rizik. V praktické části následuje popis Zlínského kraje územní, geografický a demografický. Tento popis pomůže lépe charakterizovat zlínskou aglomeraci, která je pro tuto bakalářskou práci vymezena městy Zlín – Otrokovice – Napajedla. Vazba mezi Zlínským krajem a zlínskou aglomerací je díky historickým souvislostem velmi úzká a rozbor historických souvislostí nejen kraje umožňuje lépe pochopit problematiku aglomerace. Ve městech zlínské aglomerace žije cca 100 tis. obyvatel a její rozvoj má tedy vliv na 1/5 obyvatel kraje. Problematika rizik územního rozvoje je natolik obsáhlá, že tato práce nemůže veškerá rizika vzniklá detailně popsat a rozebrat. Cílem této práce je zaměřit se na zásadní oblasti rizik územního rozvoje, rizika vyhodnotit a navrhnout z pohledu zpracovatele nejvhodnější řešení, jak se

případným rizikům vyhnout nebo je eliminovat, pokud je to vůbec možné. Výsledkem práce by měl být „návod“, jak zajistit trvale udržitelný rozvoj území, místo, kde budou lidé rádi žít, bydlet, pracovat a radovat se. Tyto vlastnosti mohou zajistit regionu demografickou stabilitu v podobě spokojených občanů, kteří budou ctít tradice, stanou se patrioty regionu a zlínská aglomerace respektive Zlínský kraj budou dobrou známkou pro spokojený život.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBECNĚ O ČESKÉ REPUBLICE

„Česká republika je vnitrozemský stát ve střední Evropě, který vznikl v roce 1993 rozdělením Československa na dvě země“. [11] V roce 2014 dosahoval počet obyvatel České republiky hodnoty 10 512 419 a rozloha území dosahovala 78 867 km².

V současné době se nachází uvnitř takzvaného Schengenského prostoru, což znamená, že je obklopena zeměmi Evropské unie. Schengenský prostor je území 26 států, které uzavřely dohodu o společné vízové politice a ochraně vnějších hranic. Co se týče pohybu osob a zboží, vnitřní hranice fakticky neexistují. Občané zemí Schengenského prostoru tak mohou bez omezení překračovat vnitřní hranice a pohybovat se v celém prostoru.

1.1 Historie území ČR

Historicky se ČR skládá ze tří zemí, a to Čech, Moravy a Slezska. Tyto země byly již základem Sámovy říše, která se v letech 624 - 661 nacházela také na území Slovenska, Rakouska a Slovinska. Základ současné rozlohy území ČR lze spatřovat ve vzniku samostatného Československa 28. října 1918. „Rozloha Československé republiky tehdy byla 140.508 km², z toho Země Česká 52.062 km², Moravskoslezská 26.808 km², Slovenská 49.021 km² a Podkarpatská 12.617 km². Československá republika měla společné hranice s Německem v délce 1545 km, s Polskem v délce 984 km, s Rumunskem v délce 201 km, s Maďarskem v délce 832 km a s Rakouskem v délce 558 km. Celková délka hranic činila 4120 km“. [12] Po druhé světové válce bylo území Československa obnoveno, pouze Podkarpatská Rus byla přičleněna k Sovětskému Svazu. K dalšímu dělení původního Československa dochází na přelomu let 1992-1993, kdy se tehdy oficiálně nazývaná Česká a Slovenská Federativní republika rozdělila, na základě dohody vrcholných politiků Václava Klause a Vladimira Mečiara bez referenda, na Českou republiku a Slovenskou republiku. [12]

1.2 Regionální politika České republiky

Zásadním prvkem regionálního rozvoje je regionální politika. Ta má významný vliv na vývoj daného regionu. „Regionální rozvoj regionu je proces – probíhající děj, realizovaný za účelem zvýšení kvality života v regionu. Obecně tedy platí, že úspěšný regionální rozvoj zvyšuje kvalitu života v regionu“. [6]

V období 1945 – 1989, tedy v poválečném období a období budování socialismu, se postupně díky prosazování centrálního řízení komunistickou vládou přestala regionální politika

prosazovat. „*Regionální politika ztratila svůj smysl, neboť mělo dojít k setření regionálních rozdílů a disparit*“. [3] Po listopadové revoluci v roce 1990 se opět začíná díky změně politického klimatu a přechodu hospodářství z centrálně plánovaného na tržní ekonomiku regionální politika pomaličku rozvíjet. Tímto se začínají projevovat dříve skryté regionální rozdíly. [3]

Období 1990 – 1992 znamená pro ČR zásadní zvrát v právním řádu a také v ekonomické a sociální oblasti. „*Toto období je počátkem všech základních procesů ekonomiky nově se tvořícího státu*“. [3] V tomto období začíná vláda silně podporovat malé a střední podnikání hlavně v problémových regionech. Při této podpoře nebyla žádným způsobem věnována pozornost místní samosprávě a díky tomu nebyl vůbec koordinován rozvoj daného území. „*Koordinace ze strany ústřední státní správy nebyla téměř žádná*“. [3]

Období 1993 – 1997 je obdobím vzniku samostatné České republiky bez Slovenska. Bohužel ani v této době se regionální politika státu nezměnila a byla nadále silně zanedbávána. „*Ekonomický rozvoj byl podporován zejména nízkou inflací a významnými fiskálními intervencemi, jimiž vláda řešila nově objevující se problémy, např. útlum těžby na Ostravsku*“. [3] Bouřlivou kuponovou privatizací a bezbřehým spoléháním se na příliv nových investorů spolu s důvěrou v začínající podnikatele jsme ztratili konkurenční výhodu a předstihlo nás jak Maďarsko, tak Polsko. Toto období znamenalo zvýšení nezaměstnanosti a snížení výkonnosti regionální ekonomiky, což mělo následně dopad na ekonomiku celé země. [3]

Rokem 1997 byla započata zásadní fáze privatizace bankovního sektoru, kdy většina bank přešla pod správu zahraničních společností. V tomto roce také vzniklo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a byla zpracována nová pravidla pro řízení regionální politiky. „*Regionální politika byla definována jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je efektivní a vyvážený rozvoj celé republiky*“. [3] Vyvrcholením této tvorby regionální politiky bylo zřízení krajů a krajských samospráv. Kraje převzaly agendu bývalých okresů a postupně začaly zajišťovat také i takzvanou „přenesenou působnost“, což znamená převzetí výkonu státní správy v některých oblastech. [3]

1.3 Územně správní dělení České republiky

ČR byla dlouhodobě dělena na okresy. Od 1. ledna 2001 se ČR začala členit na 14 samostatných celků neboli krajů. Kraje jsou vyšší územní samosprávné celky, které vykonávají sa-

mosprávu a část státní správy. V letech 2001 - 2002 byl postupně realizován přechod z okresního řízení na krajské. Výsledkem byl na konci roku 2002 zánik okresních úřadů a přenos jejich působnosti jak na kraje, tak na nově vzniklé obce s přenesenou působností. [5]

V současné době je tedy správní dělení ČR následující:

1. Kraje
2. Okresy
3. Obce s rozšířenou působností
4. Obce
5. Základní sídelní jednotka

Správní dělení ČR na okresy je znázorněno v mapce. [5]

MAPA SPRÁVNÍHO USPOŘÁDÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY (ke dni 31. 1. 2015)
Okresy

UUR

Zdroj: Mapový podklad: ARC ČR 500, ESRI DATA & MAPS, soubory správních a katastrálních hranic 2014

Ústav územního rozvoje, leden 2015

Obrázek 1 Územně správní dělení České republiky dle okresů [16]

Se vstupem ČR do Evropské unie v roce 2004 se pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí zavádí dělení NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek) tzv. statistické územní jednotky Evropské unie. Tyto jednotky byly vytvořeny na základě podkladů EUROSTATU v roce 1988 a jsou rozděleny na několik úrovní:

1. NUTS 0 - tvoří stát
2. NUTS 1 - je území ČR
3. NUTS 2 - tvoří oblasti neboli sdružení krajů (s počtem obyvatel cca. 1 milion), kterých bylo v ČR vytvořeno osm.
4. NUTS 3 - odpovídá úrovni kraje
5. LAU 1 (dříve NUTS 4) - reprezentují úroveň okresů
6. LAU 2 (dříve NUTS 5) - tvoří obce [5]

Přehledné dělení na NUTS je znázorněno v mapce.

Obrázek 2. Územně správní dělení České republiky dle NUTS 2 [18]

Každý kraj je označen jedinečným kódem NUST 3, jehož složení je následující. Zlínský kraj má označení CZ072. CZ označuje území ČR, číslice 07 označují NUTS 2 (region soudržnosti) tedy střední Moravu, kde se nachází Olomoucký a Zlínský kraj. Poslední číslice označuje, o který kraj se přesně jedná. V rámci NUTS2 střední Morava označuje číslo jedna Olomoucký kraj a číslo 2 Zlínský kraj. [5]

Z důvodů určité vypovídající hodnoty jsou pro NUTS stanoveny podmínky pro nejvyšší a nejnižší počet obyvatel:

1. NUTS 1 -	7 000 000	–	3 000 000
2. NUTS 2 -	3 000 000	–	800 000
3. NUTS 3 -	800 000	–	150 000 [13]

Z tohoto plyne, že zatímco ČR se svým počtem obyvatel cca 10,5 mil obsáhne celé dělení dle NUTS, tak například Kypr s počtem 852 000 obyvatel bude tvořit jediný NUTS 2.

1.4 Územní plánování a Česká republika

Územní plánování v České republice má své počátky již v dávných dobách Rakousko-uherské monarchie. Podobný systém územního plánování má také Rakousko a i zde kořeny tohoto plánování vycházejí z dob monarchie. Tento druh plánování byl po dlouhou dobu jediným nástrojem prostorového rozvoje a regionálního plánování.

„V České republice zajišťuje v současné době výkon státní správy na úseku územního plánování, územního rozhodování a stavebního řádu Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo spolupracuje a podílí se na přípravě právních norem závazných pro tuto oblast. Na odborných útvech ministerstva leží břímě přezkumu rozhodnutí krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy. Jako příklad lze uvést spor ze současné doby mezi hlavním městem Prahou a ministerstvem ohledně stavebních předpisů města Prahy“. [14]

Útvary ministerstva také zajišťují kontrolu činností a vyřizují uplatněné nároky na náhradu škody způsobenou špatným rozhodnutím nebo nesprávným postupem správních orgánů pro danou oblast. Úlohou ministerstva je také vykonávat metodickou činnost pro územní plánování, urbanismus, územní rozhodování, stavební řád a vyvlastnění.

Ministerstvo mimo jiné na úseku územního plánování a stavebního řádu také pořizuje politiku územního rozvoje, vede evidenci územně plánovací činnosti nebo zajišťuje činnost Poradního sboru pro aplikaci stavebního práva. Dále posuzuje návrhy Zásad územního rozvoje pořizovaných kraji a vykonává státní dozor ve věcech územního plánování.

Ministerstvo dále zřizuje jako organizační složku státu Ústav územního rozvoje, zřizovatelským odborem je odbor územního plánování. Předmětem činnosti Ústavu územního rozvoje je podle zřizovací listiny např. zpracování podkladů pro operativní činnost zřizovatele, metodická, konzultační a řešeršní činnost, publikační činnost, příprava podkladů pro legislativní činnost, organizování seminářů a přednášek nebo tvorba informačních systémů, a to v oborech působnosti územní plánování, stavební řád, výstavba, regionální politika, bydlení a bytová politika, cestovní ruch a evropské záležitosti. [14]

1.4.1 Politika územního rozvoje České republiky

„Politika územního rozvoje ČR je celostátní nástroj územního plánování, který slouží zejména pro koordinaci územního rozvoje na celostátní úrovni a pro koordinaci územně plánovací činnosti krajů a současně jako zdroj důležitých argumentů při prosazování zájmů ČR v rámci územního rozvoje Evropské unie.

Dokument Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR) určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech, určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. V Politice územního rozvoje se rovněž vymezují oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území, které svým významem přesahují území jednoho kraje, a dále stejně významné oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy a koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury. Pro vymezené oblasti, koridory a plochy se stanovují kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v jejich využití“. [14] [15]

2 AGLOMERACE

Pojem aglomerace není obecně ani právně definovaný. Jedná se o pojem, který má vyjádřit určité seskupení za cílem zlepšit postavení, zvýšit svůj vliv, posílit vyjednávací možnosti nebo ekonomickou stabilitu a sílu. Lze tedy pracovat s různými pojmy aglomerací jako například, zemědělské, průmyslové anebo městské. Zatímco zemědělské aglomerace mohou vyjadřovat seskupení drobných zemědělců v určité lokalitě, průmyslová aglomerace může sdružovat výrobce různých druhů průmyslového zařízení a kompletací těchto zařízení vznikne finální produkt, například automobil. Uvedené typy aglomerací mohou mít ryze podnikatelský zájem. Jiným druhem aglomerací jsou městské aglomerace, které vznikají na základě obecného zájmu. Iniciátory vzniku těchto aglomerací mohou být místní samosprávy, které mohou sledovat různé cíle. Z toho vyplývá, že pokud vznikla nebo vzniká nějaká městská aglomerace, měly by daná města nebo obce spojovat určité zájmy a funkční vazby, které vznik dané aglomerace vyvolají. Tyto zájmy mohou být například v demografické oblasti, prostorovém rozvoji, ekonomické spolupráci nebo rozvoji sídelní infrastruktury.

2.1 Typy městských aglomerací

Jak je výše uvedeno, není pojem městská aglomerace žádným způsobem definovaný. Z tohoto důvodu lze mít na pojem aglomerace rozdílné pohledy. Obecně by se městské aglomerace mohly rozdělit na tři základní kategorie, které obsáhnou veškeré reálné typy. [17]

2.1.1 Aglomerace typu velké město

Tento typ aglomerace by se dal specifikovat tak, že vůdčí roli v této aglomeraci tvoří město a jeho městské satelity. Pro obyvatele okolních obcí slouží jako poskytovatel pracovních míst, zdroj zábavy, kultury, nákupu a služeb. Příkladem tohoto typu aglomerace je například Praha, Brno, Ostrava, Hradec Králové. Okolní obce jsou většinou závislé na městě a poskytují svým občanům pouze nezbytné služby. [17]

2.1.2 Aglomerace typu jedno větší město a menší města

V tomto případě je základem aglomerace jedno větší město a na něj je navázáno jedno nebo více dalších menších měst. Větší město nemá funkci jednoznačného lídra, ale je důležité z důvodu soužití mezi občany měst. Navzájem se svou infrastrukturou doplňují a umožňují obyvatelům aglomerace využívat veškerých výhod spojení. Příkladem této aglomerace je právě Zlínská, kdy obyvatelé Otrokovic a Napajedel mohou využívat kulturní, sportovní a

nákupní možnosti jak ve svém městě, tak ve Zlíně. Naopak velké množství občanů města Zlína využívá možnosti pracovat u zaměstnavatelů v Otrokovicích a Napajedlech. Největším zaměstnavatelem v této aglomeraci jsou například Continental Barum s.r.o. Otrokovice a Fatra, a.s. Napajedla. Dalším příkladem tohoto typu aglomerace ve Zlínském kraji může být Uherské Hradiště - Staré město – Kunovice nebo Kroměříž – Hulín. [17]

2.1.3 Aglomerace typu stejná města nebo obce

Posledním typem aglomerace je spojení měst nebo obcí zhruba stejné velikosti, se stejným zázemím a infrastrukturou. Tento typ aglomerace se ve Zlínském kraji nevyskytuje, mohly by to být například obce Babice – Huštěnovice. Dalším příkladem z České republiky by mohla být Česká Třebová - Ústí nad Orlicí nebo Litoměřice – Lovosice. [17]

2.2 Populační popis aglomerace

Význam aglomerací v naší zemi se začíná rozvíjet hlavně v 90. letech minulého století. Přechod země z ekonomiky centrálního plánování na tržní ekonomiku znamenal změnu jak v zaměstnanosti, tak ve službách hlavně v menších obcích a na venkově. Postupem času se pro obce stávalo finančně nemožné udržovat infrastrukturu ve stejném rozsahu jako za dob socialismu. V minulosti bylo samozřejmostí, že v každé menší obci byla škola, školka, pohostinství, obchod. Do obce dojížděl doktor, holič, kadeřník, téměř v každé obci působilo jednotné zemědělské družstvo nebo jiný zaměstnavatel obdobného typu. Z důvodu nízkého rozvoje automobilismu byl přesun občanů zajišťován zejména autobusovou a železniční dopravou. Díky zažitému systému neměla většina občanů menších obcí velkou potřebu cestovat, vše základní bylo v dosahu obce. Změnou ekonomických poměrů, zánikem původních pracovních příležitostí a snížením příjmů obecních rozpočtů byly obce nuceny uzavírat chod škol, školek a jiných zařízení. Občané museli hledat jiné pracovní příležitosti, případně se stěhovat za prací do měst. Tím se zvýšila migrace občanů mezi obcemi a městy. Zatímco občané, kteří přišli o práci ve své obci, hledali pracovní příležitosti a levnější nájemní bydlení ve městech, vznikající střední a vyšší třída směřovala naopak z panelové zástavby měst směrem na venkov. Módním trendem byla výstavba nových honosných rodinných domů. To mělo za následek vznik satelitních městeček, které nefungovaly jako obec, ale jako místa pro přespaní.

V současné době se dá říci, že trend migrace obyvatel z města na venkov a opačně je již vyvážený. Do společenského podvědomí se dostává také myšlenka vzájemného soužití a zábavy, což výrazně upevňuje vazbu občanů na obec a ostatní obyvatele.

3 TEORETICKÉ UKOTVENÍ RIZIKA A ANALÝZY RIZIKA

Riziko je historický výraz, pocházející údajně ze 17. století, kdy se objevil v souvislosti s lodní plavbou. Výraz risico pochází z italštiny a označoval úskalí, kterému se museli plavci vyhnout. Následně se tím vyjadřovalo „vystavení nepříznivým okolnostem“. Ve starších encyklopediích najdeme pod tímto heslem vysvětlení, že se jedná o odvahu či nebezpečí, případně že „riskovat“ znamená odvážit se něčeho. Teprve později se objevuje i význam ve smyslu možné ztráty. Dnes již víme, že nebezpečí představuje něco poněkud jiného a v teorii rizika souvisí s hrozbou. Podle dnešních výkladů se rizikem obecně rozumí nebezpečí vzniku škody, poškození, ztráty či zničení, případně nezdaru při podnikání. [2]

3.1 Riziko

Pojem riziko vyjadřuje pravděpodobnost vzniku negativního jevu a zároveň důsledky tohoto jevu. Riziko má vždy dva rozměry:

- Pravděpodobnost vzniku nebezpečné situace.
- Závažnost možného následku. [1]

Riziko je nutné odlišit od nejistoty. Riziko je vždy spojeno s akcí nebo aktivitou s nejistými výsledky. Tyto výsledky ovlivňují situaci subjektu, který akci realizuje. Nejistota je spojena s neschopností spolehlivého odhadu budoucího vývoje těchto faktorů, které ovlivňují výsledky aktivit. [4]

3.2 Nebezpečí

Je jistou reálnou hrozbou poškození vyšetřovaného objektu nebo procesu. Důsledkem může být poškození člověka nebo majetku. Může jít například o:

- Nebezpečí nebo nebezpečné činnosti.
- Skrytou vlastnost nebo schopnost něčeho, co může zapříčinit vznik škody.
- Zdroj možného ohrožení nebo škody.

Nebezpečí je aktivováno zdrojem nebezpečí v konkrétním prostoru a čase. Jde tedy o nebezpečí známé. Jestliže je nebezpečí neznámé, nejedná se o nebezpečí. Neznámá nebezpečí jsou zdrojem zbytkových rizik, která se nedají matematicky vyjádřit. Nebezpečí můžeme rozdělit na absolutní a relativní. Realizace absolutního nebezpečí je vždy pro každého nepříznivou událostí. Naopak realizace relativního nebezpečí může být za určitých okolností událostí příznivou. [1]

3.3 Analýza rizika

Prvním krokem procesu snižování rizik je přirozeně jejich analýza. Analýza rizik je obvykle chápána jako proces definování hrozeb, pravděpodobnosti jejich uskutečnění a dopadu na aktiva, tedy stanovení rizik a jejich závažnosti. [1]

Analýza rizik zahrnuje:

- *Identifikaci aktiv – vymezení posuzovaného subjektu a popis aktiv, které vlastní.*
- *Stanovení hodnoty aktiv – určení hodnoty aktiv a jejich význam pro subjekt, ohodnocení možného dopadu jejich ztráty, změny či poškození na existenci či chování subjektu.*
- *Identifikaci hrozeb a slabin (zranitelnosti) – určení druhů událostí a akcí, které mohou ovlivnit negativně hodnotu aktiv, určení slabých míst subjektu, která mohou umožnit působení hrozeb.*
- *Stanovení závažnosti hrozeb a míry zranitelnosti – určení pravděpodobnosti výskytu hrozby a míry zranitelnosti subjektu vůči dané hrozbě. [2]*

3.4 Předmět a cíl analýzy rizika

Předmětem analýzy rizik je projekt, který musíme chápat velmi obecně. Předmětem může být například výstavba rodinného domu, zhotovení nových webových stránek, výstavba koupaliště, intenzivní kurz němčiny. Projekty mohou být rozmanité, rozmanitá je tedy i analýza rizik.

Cílem analýzy rizika je poskytnout manažerovi rizika podklady pro ovládání rizik a rozhodovateli podklady pro rozhodování o riziku. [1]

3.4.1 Apriorní a aposteriorní analýza

V analýze rizika rozlišujeme dva základní případy, které mají vliv na volbu postupů a metod.

1. Zdrojem nebezpečí je jev, který již v minulosti nejméně jednou nastal. Je skutečný, není vykonstruovaný. Je tedy předem znám, i když nejsou známy jeho vlastnosti. Analýza rizika, která vychází z těchto jevů, bývá označována jako apriorní analýza.
2. U jevů, o nichž se jen domníváme, že by mohly nastat, aniž by v minulosti někdy nastaly, odhadujeme riziko na základě chování jevů, které nastanou po analýze. V tomto případě hovoříme o aposteriorní analýze. [1]

3.4.2 Absolutní a relativní analýza

Jde o dva odlišné požadavky na analýzu rizika, s nimiž se setkáváme v praktických situacích.

1. Absolutní analýza – slouží ke stanovení přesné hodnoty rizika pro rozhodování. Jejím cílem je získat podklady pro:
 - Převzetí rizika.
 - Eliminaci nebezpečí a rizika.
 - Přenesení rizik na třetí osoby.

2. Relativní analýza – slouží pro:
 - Porovnání dvou nebo více projektů a rozhodnutí o volbě projektu.
 - Porovnání rizik uvnitř projektu. [1]

3.5 Metody analýzy rizika

Metod, jimiž se provádí analýza rizika, existuje celá řada. Zohledňují nejen pravděpodobnost vzniku mimořádné události, ale odhadují také škody. Každá metoda pro stanovení rizika byla generována pro určitý specifický problém, a proto jednotlivá paradigma nejsou vzájemně porovnatelná. Mezi nejznámější analýzy rizik patří následující:

1. Check List (kontrolní seznam)
2. Safety Audit (bezpečnostní kontrola)
3. What – If Analysis (analýza toho, co se stane, když)
4. Preliminary Hazard Analysis – PHA (předběžná analýza ohrožení)
5. Process Quantitative Risk Analysis – QRA (analýza kvantitativních rizik procesu)
6. Hazard Operation Process – HAZOP (analýza ohrožení a provozuschopnosti)
7. Event Tree Analysis – ETA (analýza stromu událostí)
8. Failure Mode and Effect Analysis – FMEA (analýza selhání a jejich dopadů)
9. Fault Tree Analysis – FTA (analýza stromu poruch)
10. Human Reliability Analysis – HRA (analýza lidské spolehlivosti)
11. Fuzzy Set and Verbal Verdict Method – FL-VV (metoda mlhavé logistiky verbálních výrobků)
12. Relative Rating – RR (relativní klasifikace)

13. Causes and Consequences Analysis – CCA (analýza příčin a dopadů)

14. Probabilistic Safety Assessment – PSA (metoda pravděpodobnosti hodnocení) [1]

Podrobnější popis jednotlivých analýz je v příloze č.1

3.6 Metody analýzy rizik využité při zpracování bakalářské práce

V této práci bude pro zpracování rizik využito níže uvedených metod analýz rizika.

3.6.1 Swot analýza

Nástroj používaný na hodnocení silných a slabých stránek ve vztahu k příležitostem a hrozbám, které spočívají v daném projektu, obchodní příležitosti, případně v jiné situaci, ve které se nachází organizace se snahou uskutečnit určitý cíl. [9]

3.6.2 What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)

Metoda založená na brainstormingu. Analýzy se účastní zkušení a kvalifikovaní lidé. Formou dotazů („Co se stane, když“) a odpovědí se zkoumají možné nebezpečné události. [10]

3.6.3 Check list (kontrolní seznam)

Metoda, která zahrnuje soubor položek pro ověření stavu systému. Můžeme ji použít při prevenci nebo také pro zjištění již existujícího problému. [10]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZLÍNSKÝ KRAJ

Zlínská aglomerace vymezená městy Zlín, Otrokovice a Napajedla leží v samém srdci Zlínského kraje. Zlínský kraj se rozkládá ve východní části střední Moravy. Ze severní strany sousedí Zlínský kraj s krajem Moravskoslezským. Východní strana kraje hraničí se Slovenskou republikou, z jižní a jihozápadní strany kraj sousedí s Jihomoravským krajem. Severozápad kraje navazuje na Olomoucký kraj. Ze strany Olomouckého kraje do území kraje zasahuje Haná, z jižní strany je kraj ovlivněn Slováckem. Východní strana kraje je ryze valašská. Toto trojmezí se stětvává u měst Otrokovice, Napajedla, Zlín a napovídá, že kraj má rozmanitou krajinu, kulturu, prolínají se zde folklorní styly Slovácka, Hané a Valašska.

Obrázek 3 Mapa trojmezí regionů [30]

V kraji je také mnoho historických a technických památek, z pohledu turistického nabízí krásu hor Beskyd s možností koštu pravé valašské slivovice a valašských frgálů, zahradní architekturu kroměřížského a buchlovského zámku, luhačovické a novoostrožské lázeňství. Nelze zapomenout na slovácká vinobraní s možností posezení v klasických vinných sklepech.[20]

4.1 Charakteristika území kraje

Ve Zlínském kraji žilo k 31. 12. 2013 celkem 586 299 obyvatel a tato hodnota představuje 5,6% z celkového počtu obyvatel celé České republiky. Zatímco průměrná hustota zalidnění

v ČR představuje 133 obyvatel na km², ve Zlínském kraji je to 148 obyvatel na km² a je tím výrazně převýšen uvedený republikový průměr. Centrem regionu střední Moravy je krajské město Zlín, ve kterém žije necelých 75 tisíc obyvatel.[20] „*Ve Zlíně sídlí Univerzita Tomáše Bati, která je pokračovatelkou dlouholeté tradice studia ve Zlíně. Navazuje na původní Technologickou fakultu, která vznikla ve Zlíně v roce 1969 a vychovala velké množství odborníků s vysokoškolským vzděláním. Je to velmi aktivně se rozvíjející vysoká škola, která poskytuje na šesti fakultách širokou nabídku studia. Jedná se o obory technické, přírodovědné, umělecké a humanitní. Již název univerzity naznačuje, kde jsou její kořeny. Technologická tradice navazuje na historicky a celosvětově uznávanou společnost Baťa, jejíž zakladatel Tomáš Baťa (1876-1932) byl světově známý podnikatel.*“ [19] Jeho vizionářské projekty do dnešní doby ovlivňují zlínskou aglomeraci a odkaz jeho pracovitosti je hluboce zakořeněn v místních obyvatelích. Univerzita Tomáše Bati je centrem špičkové vědy a výzkumu a počet cca 10700 studentů ji řadí do kategorie středně velkých univerzit v ČR. Tak vysoký počet studentů na počet obyvatel města Zlína řadí město do kategorií studentských měst a výrazně ovlivňuje místní dění. Univerzita je významným subjektem přispívajícím jak k rozvoji zaměstnanosti v regionu, tak k rozvoji vzdělanosti nejen místního obyvatelstva. [20]

4.1.1 Průmysl

V minulosti a i v počátku 90. let minulého století se zlínská aglomerace považovala za velmi ekonomicky silnou oblast s koncentrací velkých průmyslových podniků, které byly pozůstatky původní společnosti Baťa. Mezi typické výrobky zlínského regionu patřila obuv ze společnosti SVIT, pneumatiky ze společnosti Rudý říjen, nyní Barum Continental. Další významnou produkcí byla letadla společnosti Moravan Otrokovice. Poslední nejznámější komoditou regionu byly stroje a zařízení ze společnosti Závody přesného strojírenství ZPS. Od poloviny 90. let se do té doby hospodářsky stabilní pozice jak zlínské aglomerace, tak celé Moravy začala zhoršovat. Důvodem byla privatizace a restrukturalizace průmyslu a kombinace dalších negativních vlivů. Základem úpadku regionu byla špatná dopravní obslužnost, rozpad vědeckovýzkumných pracovišť a odtržení Slovenska. Díky špatné dopravní obslužnosti byl negativně poznamenán export výrobků z kraje. Největší potenciál kraje je spatřován především v průmyslu kovodělném, textilním, dřevozpracujícím a elektrotechnickém, tedy ve zpracovatelském průmyslu. [20]

4.1.2 Dopravní obslužnost

Dopravní síť a zástavby v kraji jsou ovlivněny kopcovitým charakterem zejména na východě kraje. Tento charakter oblasti začíná od města Vizovice a nejvýznamnější je v oblasti Valašského Meziříčí a Vsetína. Samotné město Zlín se rozprostírá v údolí řeky Dřevnice a je obklopeno jak z jižní, tak ze severní strany kopcovitým terénem. To je také důsledek velkého dopravního vytížení pátečního tahu třídy Tomáše Bati. Údolní zástavba území také znamená menší prostor pro výstavbu dostatečně dimenzované dopravní sítě. Ostatně omezená síť silnic vyšší kvality, jako jsou dálnice a rychlostní silnice, je zásadním handicapem kraje. Dopravní propojení kraje na dálniční síť s návazností na ostatní regiony ČR a Evropu je realizováno dálnicí končící u města Hulín a rychlostní silnicí v Otrokovicích. Dálniční propojení ze západní strany republiky tedy končí v Otrokovicích a na Slovensko se lze dostat pouze po státních silnicích první třídy a krajských druhé a třetí třídy. Kvalitní dálniční propojení odpovídající současným požadavkům a bezpečnosti ve směru sever - jih neexistuje v kraji vůbec. Železniční doprava v kraji je stabilizovaná a základní kostru dopravy, již historicky vytvořenou v době Rakouska Uherska, tvoří trať Přerov - Břeclav. Dalším významným koridorem železniční dopravy protínající Zlínský kraj je trať Hranice na Moravě – Střelná. Se Slovenskou republikou má Zlínský kraj 7 silničních a 2 železniční hraniční přechody.

Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.

4.1.3 Územní členění

V kraji jsou jak horské, tak nížinné oblasti. Horské oblasti v kraji tvoří dosud téměř nedotčená území. O této skutečnosti svědčí i fakt, že vláda ČR dne 21. 8. 2013 schválila nařízení vlády o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. Ve Zlínském kraji je v rámci projektu NATURA 2000 v současné době připraveno 46 lokalit k vyhlášení jako zvláště chráněná území Zlínského kraje. [20] Tyto podmínky, horské louky a pastviny v CHKO Bílé Karpaty a Beskydy přímo vybízejí ke specifické formě zemědělské produkce, jako jsou pastevectví, ekologické zemědělské hospodaření a zpracování živočišných produktů tak, aby byl zachován svěbytný ráz kultury a krajiny spolu s ekologickým hlediskem a trvale udržitelným rozvojem. Velmi významná rozloha kraje má status chráněného území. Do těchto území jsou zařazeny CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, což představuje cca 30% území kraje. [20] *„CHKO Bílé Karpaty patří mezi šest biosférických rezervací UNESCO v ČR. Na území kraje se dále nachází 44 přírodních rezervací, z toho 6 národních a 125 přírodních památek, z toho 2 národní.“* [20]

Nížinné oblasti převážně kolem toku řeky Moravy poskytují výhodné podmínky pro pěstování náročnějších zemědělských plodin, ovoce i zeleniny. Rovinatá úrodná oblast je Haná na Kroměřížsku a Slovácko u Uherského Hradiště. Tabulka ukazuje procentuální využití zemědělské půdy v povodí Moravy.

„Intenzita využití území je rozdílná v závislosti na přírodních podmínkách. Z celkové výměry Zlínského kraje zaujímá téměř 50 % zemědělská půda a 40 % lesní půda. Nejvíce zemědělské půdy má okres Uherské Hradiště (58 % výměry okresu), zcela opačné postavení má okres Vsetín, kde naopak téměř 55 % celkové výměry okresu zabírá lesní půda.“ [20]

4.1.4 Nerostné bohatství

Z pohledu dobývání nerostného bohatství a těžby surovin prosperuje kraj hlavně v oblasti těžby šterkopísků. Tato naleziště se nacházejí v bezprostřední blízkosti řeky Moravy a mají celorepublikový význam. Největší šterkovnou v kraji je provozovna společnosti Českomoravský šterk, a.s. v Hulíně a GZ-SAND, s.r.o. ve Sptyhněvi. V kraji jsou také důležitá naleziště stavebního kamene, vápence a cihlářské hlíny. Žádný jiný významný zdroj nerostného bohatství v kraji již není, což má z pohledu ekologického pozitivní dopad na celý region, jak z pohledu vnímání kraje vlastními občany, tak návštěvníky a turisty.

4.2 Geografické a klimatické údaje

Jedním ze 14 krajů České republiky je i Zlínský kraj. Je tvořen těmito čtyřmi okresy:

1. Zlín
2. Uherské Hradiště
3. Kroměříž
4. Vsetín.

Svou rozlohou se 3 963m² se jedná o čtvrtý nejmenší kraj v republice. Nejvýznamnější městskou aglomerací v kraji je aglomerace Zlín – Otrokovice – Napajedla. Dle počtu obyvatel měst lze snadno zjistit, že v této aglomeraci bydlí přes 100 tisíc obyvatel, což je cca 1/5 počtu obyvatel kraje. Ostatní městské aglomerace v kraji jsou již výrazně menší, Uherské Hradiště – Kunovice - Staré Město mají již jen 40 tisíc obyvatel. Města Vsetín, Valašské Meziříčí a Kroměříž mají počet obyvatel v rozmezí 25 – 30 tisíc každé.

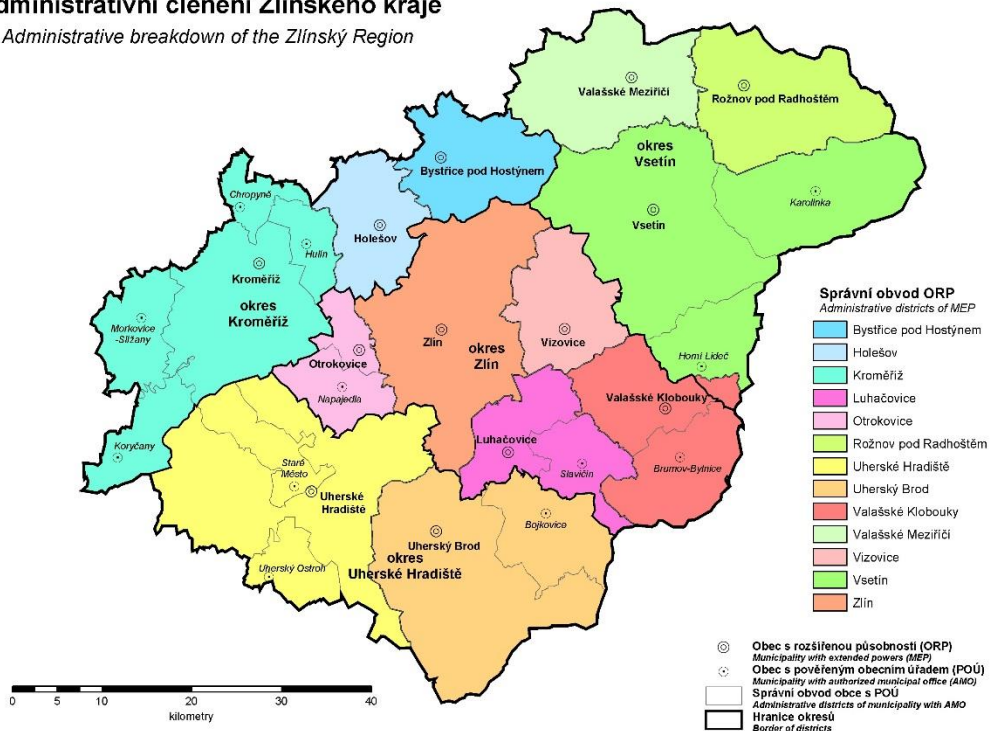
4.2.1 Struktura obcí a správních obvodů

V následující tabulce jsou uvedeny správní obvody s rozšířenou působností na území Zlínského kraje. Kraj zahrnuje celkem 307 obcí, z toho 30 obcí má status města a 6 městysů. [31]

Tabulka 1: Správní obvody obcí s rozšířenou působností na území Zlínského kraje k 31. 12. 2013 [20]

Kód ORP	Obec s rozšířenou působností	Počet obyvatel celkem	Rozloha v km ²	Počet obcí	
				celkem	z toho měst
1520	Bystřice pod Hostýnem	15 667	164,0	14	1
1538	Holešov	21 512	132,6	19	1
1546	Kroměříž	69 503	499,0	46	5
1422	Luhačovice	18 877	178,4	15	2
1431	Otrokovice	34 655	111,7	10	2
2038	Rožnov pod Radhoštěm	35 356	239,0	9	2
1601	Uherské Hradiště	90 307	517,8	48	5
1619	Uherský Brod	52 822	473,4	30	2
1449	Valašské Klobouky	23 535	258,8	20	2
2046	Valašské Meziříčí	41 727	229,7	18	2
1457	Vizovice	16 830	146,0	16	2
2054	Vsetín	66 485	662,2	32	2
1465	Zlín	99 013	350,4	30	2
	Zlínský kraj celkem	586 299	3 963	307	30

Administrativní členění Zlínského kraje
Administrative breakdown of the Zlínský Region

Obrázek 4 Administrativní členění Zlínského kraje [31]

Geografická mapa Zlínského kraje
Geographical map of the Zlínský Region

Obrázek 5 Geografická mapa Zlínského kraje [31]

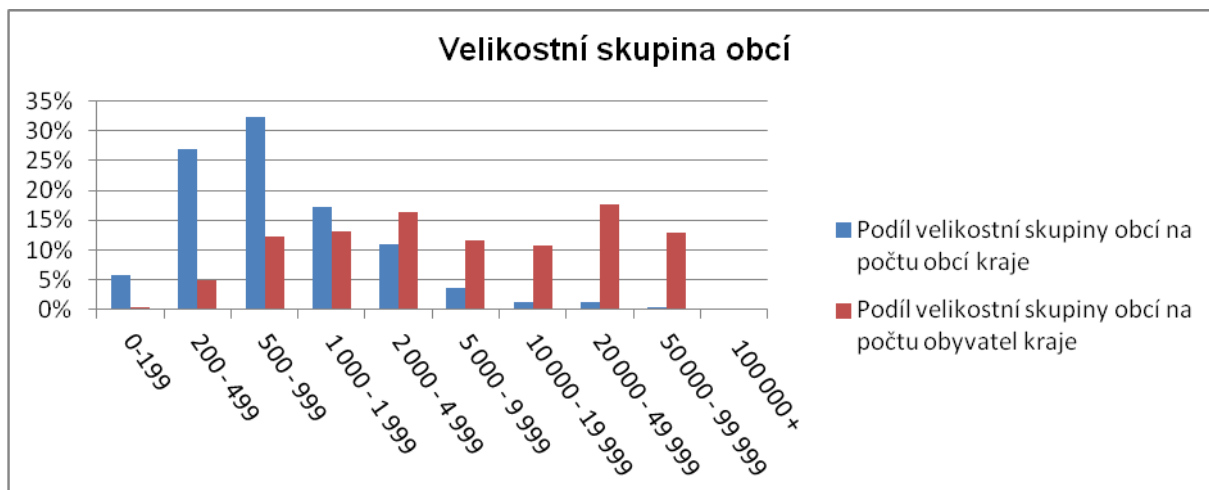
4.2.2 Členění území kraje

„Území Zlínského kraje má členitý charakter. Z převážné části je kopcovité, tvořené pahorkatinami a pohořími. V povodí Moravy se táhne rovinatá úrodná oblast – Haná na Kroměřížsku a Slovácko na Uherskohradištsku. Severní částí kraje probíhají Moravskoslezské Beskydy s nejvyšší horou kraje Čertův mlýn (1 206 m), na východě se rozkládají Javorníky s nejvyšší horou Velký Javorník (1 071 m) a dále směrem k jihu Bílé Karpaty s nejvyšší horou Velká Javořina (970 m), které také tvoří hranici se Slovenskem. Směrem k jihu od Moravskoslezských Beskyd vybíhá Hostýnsko-vsetínská hornatina a Vizovická vrchovina. Na jihozápadě kraje se zvedají Chřiby. Mezi Chřiby a výše zmíněnými pahorkatinami probíhá od západu z Olomouckého kraje Hornomoravský úval přes okres Kroměříž až do okresu Zlín.

Od západu k jihu, přes oba úvaly, protéká největší řeka kraje, Morava, do které se vlévá většina toků protékajících územím. Nejvýznamnější jsou především řeka Bečva v severní části a Olšava v jižní části. Kolem řeky Moravy, v okrese Uherské Hradiště, probíhá Dolnomoravský úval, který dále pokračuje do Jihomoravského kraje. Místo, kde řeka Morava opouští kraj, je také nejnižším bodem (173 m).“ [20]

4.2.3 Demografická struktura

Ve Zlínském kraji k 31. 12. 2013 žilo 586 289 registrovaných obyvatel. Nejlidnatější částí kraje je okres Zlín, ve kterém žilo 99 013 obyvatel. Opakem okresu Zlín je okres Kroměříž s 69 503 obyvateli. Je zajímavé rozdělení obcí dle počtu obyvatel. Největší je krajské město Zlín a další 3 okresní města, které mají počet obyvatel v rozmezí od 20 do 50 tisíc obyvatel. Nejpočetnější skupinou v kraji v počtu 99 jsou obce o velikosti 500 – 999 obyvatel. Obcí s nejmenším počtem obyvatel do 200 je v kraji 18.

Obrázek 6 Velikostní skupiny obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2013 [20]

4.2.4 Environmentální stav kraje

Znečištění ovzduší v kraji je nízké, pokud nějaké existuje, je většinou jen lokálního charakteru hlavně ve větších městech, případně oblastech s větší koncentrací průmyslu. Takovou oblastí může být chemická výroba společnosti Deza ve Valašském Meziříčí a Otrokovicích, Barum Continental Otrokovice, Fatra Napajedla. Například společnost Teiko ze Spytihněvi výrazně snížila produkci emisí díky nové technologii, na kterou získala dotaci ze Státního fondu životního prostředí a Ministerstva průmyslu a obchodu. Největší znečištění ovzduší připadá na vzrůstající automobilovou dopravu a lokální topeniště. Akce „Kotlíkové dotace“, která byla v roce 2016 na krajském úřadě spuštěna, měla mezi žadateli velký ohlas a i to je kamínek do mozaiky zlepšování kvality ovzduší v kraji.

V kraji také výrazně přibývá měst, obcí a tedy i obyvatel napojených na kanalizaci a čistírny odpadních vod. Již v roce 2006 započal projekt odkanalizování aglomerace obcí nad Luhačovickou přehradou Dolní Lhota, Horní Lhota, Sehradice a Slopné, který byl ukončen v roce 2010. Kanalizace z uvedených obcí patřila mezi zásadní znečišťovatele Luhačovické respektive Pozlovické přehradě, která byla považována za rekreační oblast. Následně bylo v roce 2011 provedeno vyčištění přehradě od letitých nánosů sedimentů a sinic, čímž se výrazně zvýšila kvalita vody v přehradě.

Ještě významnějším projektem na odkanalizování obcí v kraji byl projekt z roku 2005, kdy byla zahájena akce pod názvem "Čistá řeka Bečva". Tato stavba byla spolufinancována Evropskou unií, Státním fondem životního prostředí ČR a zdroji ze Sdružení obcí mikroregionu

Vsetínsko a celkový objem finančních prostředků dosáhl hodnoty 1,15 miliardy korun. Do projektu bylo zahrnuto 37 vzájemně souvisejících projektů řešících čištění odpadních vod v 15 obcích Zlínského kraje se zhruba 133 tisíci obyvatel. Jelikož se řeka Bečva vlévá do řeky Moravy, měl tento projekt výrazný vliv na zlepšení silného znečištění v této řece.

4.2.5 Turistika v kraji

Zlínský kraj začíná být oblíbenou turistickou oblastí. Kromě velkého množství přírodních, historických a kulturních památek dokáže nabídnout i moderní způsoby sportovního vyžití a rekreace. Jedním z nich je v současné době se rychle rozvíjející cykloturistika, na kterou se obce a kraj zaměřují a budují nové cyklostezky a cyklotrasy. Projekt „Moravská jantarová stezka“, která je provázaná s okolními kraji, je velmi úspěšný a do kraje přivádí množství nových turistů. Ti si tak v kraji mohou prohlédnout vinařství a s ním související tradice, navštívit lázeňské destinace, jako je celosvětově známé město Luhačovice nebo sirnaté lázně v Ostrožské Nové Vsi. Znamé katolické poutní místo na Velehradě nabídne množství církevních památek, staveb a pozůstatky Velkomoravské říše. Vodní plochy kraje poskytnou v letním období koupání nejen v pískových rybnících a v zimním období je možno využívat lyžařská střediska převážně v beskydských střediscích. Velké množství návštěvníků také kraj navštěvuje v souvislosti s celosvětově uznávanou motoristickou akcí Barum Rallye Zlín, která se každoročně koná na přelomu srpna a září. [20]

5 ZLÍNSKÁ AGLOMERACE

Předmětem této bakalářské práce jsou rizika rozvoje zlínské aglomerace. Jak již z názvu vyplývá, jedná se o aglomeraci, kde má zcela jednoznačně vůdčí postavení město Zlín. Spolu se Zlínem patří do této aglomerace města Otrokovice a Napajedla. Jak již z v předchozí praktické části této bakalářské práce vyplynulo, je tato aglomerace ve zlínském kraji tou největší, o čemž svědčí, že cca 1/5 obyvatel kraje žije přímo v městech uvedené aglomerace. Občané z měst Vsetín, Valašské Klobouky, Uherské Hradiště a Kroměříž hojně dojíždějí za prací do měst zlínské aglomerace, čímž se tato stává důležitou nejen lokálně, ale dá se říci celokrajsky. Další část praktické části této bakalářské práce se tedy bude zabývat již podrobnějším rozbohem měst zlínské aglomerace.

Tabulka 2: Přehled počtu obyvatel v obcích zlínské aglomerace k 31. 12. 2014 [24]

	Počet obyvatel celkem	v tom podle pohlaví		v tom ve věku (let)			Průměrný věk
		muži	ženy	0-14	15-64	65 a více	
Okres Zlín	191 793	93 580	98 213	27 926	128 474	35 393	42,4
v tom obce:							
Napajedla	7 249	3 556	3 693	1 026	4 897	1 326	42,9
Otrokovice	18 253	8 884	9 369	2 563	12 214	3 476	42,9
Zlín	75 112	35 901	39 211	10 725	49 058	15 329	43,4

5.1 Město Zlín

V současném krajském městě Zlíně žije cca 75 tisíc obyvatel, je to kulturní, podnikatelské a zábavní centrum regionu. Ještě před 130 lety však situace byla diametrálně odlišná.

5.1.1 Historie města Zlín

První historická zmínka o městě Zlín pochází ze středověku, z roku 1322. V okolí Zlína se obyvatelstvo živilo především pastevectvím a ve městě žili majitelé okolních panství. Jelikož bylo město pro okolní valašské obyvatelstvo střediskem řemesel a cechů, rozvíjela se v něm městská samospráva. Poklidný rozvoj města se však zásadně změnil s nástupem průmyslové revoluce, která konkrétně Zlín zasáhla v podobě založení rodinné obuvnické společnosti s názvem Baťa. V kontextu výše uvedeného je rok 1894 pro současné dění ve Zlíně a celém kraji zlomový. Z malé společnosti se díky pracovitosti a geniálním podnikatelským myšlenkám stala celosvětově uznávaná obuvnická společnost s nadnárodním významem. Díky tomuto vývoji si firma Baťa mohla dovolit inspirovat moderními myšlenkami nejen v podni-

kání, jako bylo zavedení pásové výroby po vzoru americké společnosti Ford, ale také v architektuře města Zlína. Na jeho tváři se podepsali významní architekti, jako byl F. L. Gahura, M. Lorenc, J. Kotěra a V. Karfík. Meziválečné období se vyznačovalo velkou stavební výstavbou moderních budov se železobetonovým konstrukčním systémem skeletu. Z městečka, které mělo původně 5 tisíc obyvatel, vzniklo moderní město ve funkcionalistickém stylu s cca 40 tisíci obyvatel. Po tragické smrti zakladatele Tomáše Bati v roce 1932 se vedení společnosti ujímá Jan Antonín Baťa a společnost rozšiřuje výrobu o další obory, jako například zpracování pryže, pneumatiky, hračky, obráběcí stroje a letadla. Dalším milníkem je rok 1938 a vyhlášení protektorátu, což bylo pro další činnost společnosti zásadní. Jan Antonín Baťa opouští zemi a buduje v Kanadě nový závod. Poválečný vývoj a zestátnění společnosti Baťa v roce 1945 byl poslední hřebík do pomyslné rakve místního baťovského podnikání a rozvoje města Zlín. Baťovy společnosti byly převzaty tehdejšími socialistickými zřízeními a není bez zajímavosti, že i v roce 1989 se v některých provozech pracovalo na strojích z 30. let. To samo o sobě vypovídá o tom, jak bylo myšleno na rozvoj a kolik bylo investováno do původních baťovských společností. [23]

5.1.2 Současný Zlín

V největším správním obvodu Zlín z hlediska počtu obyvatel žije cca 17 % obyvatel kraje. Tento správní obvod je pátým největším obvodem kraje. Z pohledu hustoty osídlení obyvatelstvem je s počtem 283 obyvatel na km² tato hustota druhou nejvyšší v kraji. Správní obvod se skládá z 28 obcí a dvou měst. Ve městě Zlín žije cca 76% obyvatel správního obvodu a 80% jeho obyvatel je městského typu. [26]

Město Zlín je moderní krajské město, které je jak ekonomickým, tak podnikatelským, vzdělávacím, sociálním a kulturním centrem regionu. Leží cca 300 km od hlavního města Prahy a 50 km od hranic se Slovenskou republikou. Město má 17 městských částí, které leží na 16 katastrálních územích. Městské části dle abecedního pořádku: Chlum, Jaroslavice, Klečůvka, Kostelec, Kudlov, Lhotka, Louky, Lužkovice, Malenovice, Mladcová, Prštné, Příluky, Salaš, Štípa, Velíková, Zlín a Želechovice. [25]

- 1 Jižní Svahy I.
- 2 Jižní Svahy II.
- 3 Mokrá, Zlínské Paseky
- 4 Čepkov, Cigánov, Nivy
- 5 Burešov, Vršava
- 6 Zálešná, Kúty
- 7 Podvesná, Benešovo nábřeží
- 8 Kvítková, Dily
- 9 Bartošova čtvrť
- 10 Obeciny
- 11 Zlín - centrum
- 12 Lazy, Lesní čtvrť
- 13 U Majáku a Filmové ateliery

Obrázek 7 Části města Zlína [32]

Rozloha města Zlín je 11 885 ha, přičemž zástavba je 4,2%, lesní půda 39,9% a zemědělská půda 40,6% rozlohy města. Samotné město Zlín má hustotu zalidnění 674 obyvatel na km².

Nejvyšším místem města je Tlustá hora ve výšce 458 m nad mořem. V Malenovicích, v údolí řeky Dřevnice, je místo s nejnižší nadmořskou výškou 190 m nad mořem. Tato řeka protéká údolím, ve kterém se město rozkládá a rozděluje ho na dvě části. [25]

Městu Zlín nechybí nic, co patří do standardů současné doby. Ve městě je dostatečné sportovní, kulturní, sociální a vzdělávací zázemí. Ze sportovního hlediska lze ve Zlíně praktikovat veškeré standardní sportovní disciplíny. Nejvýznamnějším sportovním klubem je místní hokejový klub Zlín, házená a volejbal mají také velkou tradici, fotbal je spíše na nižší úrovni. Kultura je zajištěna místním divadlem, novým kongresovým centrem, Filharmonií Bohuslava Martinů a množstvím kin. Po sociální stránce je Zlín také bez omezení, krajská ne-

mocnice garantuje kvalitní zdravotnickou péči, množství domovů pro seniory zajišťuje potřebnou péči pro starší občany a různé druhy charit péči o potřebné. Vzdělání ve Zlíně je možné prakticky absolvovat od nejnižšího stupně vzdělání v jeslích a mateřských školách až po dosažení akademických titulů na Universitě Tomáše Bati.

5.1.3 Klimatické podmínky Zlína

„Zlín se nachází na rozhraní klimatické oblasti MT 10 (sever) a MT 9 (jih), přičemž hranici tvoří niva řeky Dřevnice. Západní okraj města, část malenovického katastru, spadá pod vliv teplejší oblasti T2. Území je charakteristické dlouhým teplým a suchým létem, velmi krátkým přechodným obdobím s mírně teplým jarem, mírně teplou, suchou až velmi suchou zimou, s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Podle zprávy Magistrátu města Zlína Ochrana životního prostředí je průměrná roční teplota 8,67°C, nejteplejším měsícem je červenec, kdy teploty dosahují v průměru 18,0°C a nejchladnějším naopak leden s průměrnou teplotou -2,4°C. Nejvyšší teplota 35,6°C zde byla naměřena v roce 1983 a nejnižší v roce 1985, a to -22,9°C. Co se týče srážek, nejvíce jich spadne v červenci a nejméně v únoru, roční průměr je pak 616 mm. “ [25]

5.1.4 Demografický vývoj ve Zlíně

Důležitým zdrojem dat pro posouzení stavu vývoje města z pohledu obyvatelstva jsou demografické údaje.

Tabulka 3: Přehled vybraných demografických údajů města Zlín k 31. 12. 2012 [28]

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav obyvatel k 31.12.		78 599	78 285	78 122	78 066	77 803	75 714	75 469	75 660	75 555
v tom ve věku:	0 - 14	10 207	10 012	9 841	9 835	9 879	9 752	9 983	10 323	10 481
	15 - 64	55 621	55 260	55 043	54 753	54 260	52 406	51 734	51 024	50 364
	65 +	12 771	13 013	13 238	13 478	13 664	13 556	13 752	14 313	14 710
Průměrný věk		41,4	41,6	41,8	42,0	42,2	42,3	42,5	42,8	43,0
Index stáří (65+ / 0 -14 v %)		125,1	130,0	134,5	137,0	138,3	139,0	137,8	138,7	140,3
muži		37 462	37 284	37 227	37 205	37 064	36 023	35 892	36 224	36 177
v tom ve věku:	0 - 14	5 230	5 169	5 086	5 059	5 079	5 033	5 145	5 294	5 366
	15 - 64	27 236	27 048	26 996	26 902	26 655	25 694	25 392	25 293	24 992
	65 +	4 996	5 067	5 145	5 244	5 330	5 296	5 355	5 637	5 819
ženy		41 137	41 001	40 895	40 861	40 739	39 691	39 577	39 436	39 378
v tom ve věku:	0 - 14	4 977	4 843	4 755	4 776	4 800	4 719	4 838	5 029	5 115
	15 - 64	28 385	28 212	28 047	27 851	27 605	26 712	26 342	25 731	25 372
	65 +	7 775	7 946	8 093	8 234	8 334	8 260	8 397	8 676	8 891

Z výše uvedené tabulky zcela jednoznačně vyplývá, že obyvatelstva ve Zlíně plynule ubývá. Dalším znepokojujícím údajem je zvyšující se průměrný věk a také index stárí. Z těchto údajů vyplývá znepokojující informace o vylidňující se tendenci a stárnutí populace města Zlína, což má přímý dopad na sociální, zdravotnickou a také na ekonomickou oblast.

5.2 Otrokovice

Dalším prvkem zlínské aglomerace je město Otrokovice. U Otrokovic, také jako u Zlína, hraje historie významnou roli.

5.2.1 Historie města Otrokovice

První zaznamenané archeologické informace o osídlení v oblasti dnešních Otrokovic jsou již z dob paleolitu, kdy se na tomto území nacházely osady pravěkého člověka. Při budování silničního obchvatu města Otrokovic a logistického centra bylo objeveno velké sídliště z doby 6000 – 5000 před Kristem. Nálezy nádob, pozůstatků kůlových domů, keramických pecí a zásobních jam na obilí ukazují na osídlení prvních zemědělců. Další nálezy jsou z doby bronzové v oblasti Kvítkovic, pohřebiště z doby halštatské, sídliště Keltů z doby laténské. Až do doby římské vedla kolem Moravy hlavní větev tzv. Jantarové stezky. [29]

První písemná zmínka o Otrokovících se datuje na léta 1141 a 1142. V latinském textu se vesnice nazývá „Otrocouicuh“ a patří mezi nejstarší osady na Moravě. Dle archeologických poznatků v té době zaniká původní osídlení v lokalitě Chmelín, které tam nepřetržitě existovalo sedm tisíc let. [29]

Ve 14. století se Otrokovice staly součástí tečovického panství v držení vladyků z Tečovic. Další historie se vyznačuje neustálou změnou majitelů a boji o vlastnictví těchto panství. Pro budoucnost Otrokovic mělo zcela zásadní význam vybudování železniční tratě Severní dráhy císaře Ferdinanda. Po trati Přerov – Břeclav projel první vlak dne 18. 7. 1841. V roce 1843 byl počet obyvatel Otrokovic 804 a Kvítkovic 363. Obě obce se stávají součástí soudního okresu Napajedla a okresního hejtmanství Uherské Hradiště. Majitel napajedelského velkostatku Aristides Baltazzi se věnoval chovu koní a tomu sloužily přilehlé pastviny a otrokovický dvůr. [29]

Nejzásadnější část historie Otrokovic, která předznamenala její současnost, se však odehrála ve 20. století. Zřízení otrokovické farnosti roku 1859, otrokovické radnice roku 1868, nové zastávky vlaku na 155. km trati roku 1882 a otevření nové budovy školy v roce 1889 bylo

předzvěstí budoucího významu města. Ten se ještě zvýšil 8. 10. 1899, kdy byla do provozu připojena trať Otrokovice - Zlín - Vizovice. [29]

Od tohoto období se již historie města Otrokovic slévá do jednoho celku s městem Zlín díky působení rodinné firmy Baťa. Otrokovice zažívají prudký rozvoj, je vybudována městská část Baťov v původním záplavovém místě močálů. Vzniká zde jak průmyslová část, tak obytná a v podobě „Společenského domu“ také společenská.

5.2.2 Současné Otrokovice

Správní obvod Otrokovice je nejmenším správním obvodem v kraji, avšak s největší průměrnou hustotou 311 obyvatel na km². Má druhý nejvyšší podíl městského obyvatelstva. Ve správním obvodu jsou dvě města a osm obcí. Obvodem prochází rozhraní Dolnomoravského a Hornomoravského úvalu. Kolem řeky Moravy se nachází velké množství slepých ramen, která slouží jako retenční prvky při zvýšeném toku řeky. Na území města se nachází soutok řek Moravy a Dřevnice, což bylo v roce 1997 pro Otrokovice a hlavně část Baťov fatální. V červenci tohoto roku zasáhly Moravu v novodobé historii největší povodně. Celá část Baťov nebo také Bahňák byla zaplavena. Také domy v sousedství řeky Dřevnice byly zaplaveny, ale rozsah nebyl tak katastrofální jako na Baťově. Následně se vybudovaly bezpečnostní protipovodňové bariéry, které město chrání. Řeka Morava má však pro Otrokovice také přínos v podobě unikátní technické památky opět z doby působení společnosti Baťa a tou je Baťův kanál. Jedná se o vodní cestu s původním názvem Průplav Otrokovice – Rohatec. V minulosti měl být využíván, a částečně také byl, k zásobování původních Baťových továren. V současnosti vede kolem tohoto kanálu významná cyklostezka. [27]

Na jihozápadní straně do obvodu zasahuje pohoří Chřibů a ze severu Hostýnské vrchy, podíl zemědělské půdy je 60%. Historické památky většího významu v Otrokovicích nejsou. Ve 30. letech minulého století byla na Bahňáku vybudována obytná čtvrť z typických baťovských domků a také Společenský dům. Tyto objekty jsou dnes městskou památkovou zónou. Za zmínku také stojí římskokatolický kostel sv. Vojtěcha postavený koncem minulého století. [27]

Otrokovice využívají přímého dopravního propojení se Zlínem jak městskou hromadnou dopravou, kterou zajišťuje Dopravní společnost Zlín Otrokovice, tak železničního spojení. Sportovní vyžití je v Otrokovicích dostatečné a co by nebylo v Otrokovicích, lze díky snadnému dopravnímu napojení praktikovat ve Zlíně. V kulturní a vzdělávací oblasti je situace stejná jako ve sportu a propojení Otrokovic se Zlínem tomu výrazně napomáhá. Sociální

oblast je díky zřízení organizace Senioru Otrokovice zajištěná na velmi kvalitní úrovni. Jedná se o příspěvkovou organizace města Otrokovice poskytující sociální služby místním občanům a také občanům z okolních obcí. Základní zdravotnictví v Otrokovicích zajišťuje poliklinika Otrokovice a závažnější onemocnění lze řešit v krajské nemocnici.

5.2.3 Demografický vývoj v Otrokovicích

Tak jako ve Zlíně i v Otrokovicích mají velkou vypovídací hodnotu statistické údaje o demografickém vývoji ve městě.

Tabulka 4: Přehled vybraných demografických údajů města Otrokovice k 31. 12. 2012 [28]

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav obyvatel k 31.12.		18 708	18 665	18 544	18 545	18 538	18 518	18 469	18 456	18 327
v tom ve věku:	0 - 14	2 583	2 562	2 518	2 483	2 443	2 468	2 475	2 527	2 526
	15 - 64	13 769	13 698	13 547	13 476	13 424	13 248	13 121	12 914	12 612
	65 +	2 356	2 405	2 479	2 586	2 671	2 802	2 873	3 015	3 189
Průměrný věk		39,6	39,9	40,3	40,6	40,9	41,3	41,6	42,0	42,3
Index stáří (65+ / 0 -14 v %)		91,2	93,9	98,5	104,1	109,3	113,5	116,1	119,3	126,2
muži		9 147	9 131	9 038	9 086	9 088	9 055	9 024	8 997	8 934
v tom ve věku:	0 - 14	1 338	1 339	1 329	1 323	1 287	1 294	1 310	1 334	1 353
	15 - 64	6 883	6 840	6 738	6 748	6 738	6 645	6 583	6 458	6 305
	65 +	926	952	971	1 015	1 063	1 116	1 131	1 205	1 276
ženy		9 561	9 534	9 506	9 459	9 450	9 463	9 445	9 459	9 393
v tom ve věku:	0 - 14	1 245	1 223	1 189	1 160	1 156	1 174	1 165	1 193	1 173
	15 - 64	6 886	6 858	6 809	6 728	6 686	6 603	6 538	6 456	6 307
	65 +	1 430	1 453	1 508	1 571	1 608	1 686	1 742	1 810	1 913

I v Otrokovicích je z výše uvedené tabulky rozpoznatelný trend vysídlování a stárnutí populace.

5.3 Napajedla

Posledním, nejmenším, městem zlínské aglomerace je město Napajedla. Také toto město má bohatou historii, která má vliv na současné dění v oblasti.

5.3.1 Historie města Napajedla

První osídlení v místě polohy současných Napajedel se datuje do starší doby kamenné. Osídlení leželo na již zmíněné Jantarové cestě, což samo o sobě vytvářelo vhodné podmínky k osídlení. Obchodní karavany využívaly místa k odpočinku a doplnění zásob na svých cestách mezi Baltem a středomořím. Z osady postupně vzniklo městečko, o kterém je první

zmínka z roku 1355. Město a přilehlé oblasti a vesnice měnily často své majitele, ale nejtěžší část historie je spatřována ve třiceti leté válce, kdy město dvakrát vyhořelo. Velké materiální škody byly městu způsobeny i následnými válkami při tažení pruských vojsk kolem roku 1741. Význam města roste okolo roku 1840, kdy byla v blízkosti budována železniční trať Vídeň – Krakov. Do podvědomí aristokracie ve Vídni se dostala Napajedla založením hřebčína roku 1886 a vliv Aristidesa Baltazziho na započetí chovu anglických plnokrevníků je nepopiratelný. Roku 1898 byla Napajedla povýšena na město. Tím, čím byl pro Zlín Tomáš Baťa, byl pro město Napajedla Aristides Baltazzi. Ten však roku 1914 umírá a město začíná chátrat. Rozvoj průmyslu započal oproti Zlínu se zpožděním až po první světové válce ve 20 letech s továrnou bratří Paříků. Ta byla založena již v roce 1902, ale rozmach začal a největšího věhlasu dosáhla továrna v letech 1924-25, kdy patřila továrna mezi nejvýznamnější podniky na střední a jižní Moravě. Továrna až do roku 1935 byla největším zaměstnavatelem v Napajedlech a blízkém okolí. V tomto roce kupuje Napajedelské panství ve veřejné dražbě Jan Antonín Baťa a následně zde zakládá závod s názvem Fatra na výrobu protiplynových masek. Do historie města a dění v něm opět zasahuje válka, tentokrát druhá světová. Po druhé světové válce je již osud města stejný jako ve Zlíně a Otrokovicích a znárodnování továren včetně socializace života a průmyslové výroby zasahuje do všech oblastí v dění města. [30]

5.3.2 Současná Napajedla

Napajedla patří do správního obvodu Otrokovice. Velikost města je z pohledu obyvatel optimální a v jeho okolí je velké množství vodních ploch. Poloha blízko krajského města spolu s okolní přírodou je vhodná kombinace pro spokojený život místních obyvatel a rozvoj podnikatelských aktivit. Dominantou města je barokní zámek s parkem, ke kterému přiléhá komplex původních stájí hřebčína. Hřebčín Napajedla a také zámek jsou zajímavým prohlídkovým objektem. Střed města je vyhlášen městskou památkovou zónou, kde se nachází barokní kostel sv. Bartoloměje a novorenesanční budova radnice. V areálu společnosti Fatra je zachována část budovy původních minerálních lázní, která v současné době slouží jako „inhalatorium“. O léčivosti místních pramenů existují zmínky již z 16. století ale při stavbě železnice Břeclav – Přerov se však nejspíše vlivem stavebních činností část pramenů ztratila a jejich význam se tak výrazně snížil. K rekreačnímu vyžití ve městě slouží v místě slepého ramene řeky Moravy s názvem Pahrбек vybudovaný nový rekreační areál, který umožňuje komplexní rekreační vyžití celé rodiny. Dále jsou zde možnosti využití tenisových kurtů, běžecký ovál, cyklostezka u Baťova kanálu, fotbalová hřiště i kryté tělocvičny. [27]

Stejně jako v Otrokovicích, tak i v Napajedlech je na množství obyvatel a velikost města dostatečné sportovní, kulturní, sociální a vzdělávací zázemí. V případě vyšších požadavků občanů lze toto řešit obdobným způsobem jako v Otrokovicích, a to dojížděnou do krajského města Zlín. U občanů Napajedel je však toto řešení z důvodů scházejícího dopravního propojení městskou hromadnou dopravou náročnější. Do Zlína se lze z Napajedel dostat autobusovou dopravou, případně kombinací železniční dopravy přes Otrokovice a městské hromadné dopravy. Další alternativou je osobní automobilová doprava, která je však z ekologického hlediska nejméně vhodná.

5.3.3 Demografický vývoj v Napajedlech

I v Napajedlech má vysokou vypovídací hodnotu demografický vývoj.

Tabulka 5: Přehled vybraných demografických údajů města Napajedla k 31. 12. 2012 [28]

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav obyvatel k 31.12.		7 657	7 584	7 533	7 512	7 528	7 488	7 423	7 377	7 343
v tom ve věku:	0 - 14	1 133	1 084	1 026	994	978	986	994	1 007	1 017
	15 - 64	5 491	5 456	5 453	5 440	5 422	5 363	5 265	5 155	5 077
	65 +	1 033	1 044	1 054	1 078	1 128	1 139	1 164	1 215	1 249
Průměrný věk		39,6	40,1	40,5	40,8	41,2	41,4	41,7	42,0	42,3
Index stáří (65+ / 0 -14 v %)		91,2	96,3	102,7	108,5	115,3	115,5	117,1	120,7	122,8
muži		3 738	3 730	3 712	3 710	3 725	3 698	3 652	3 624	3 601
v tom ve věku:	0 - 14	563	551	521	508	501	499	507	511	510
	15 - 64	2 781	2 771	2 776	2 779	2 780	2 748	2 688	2 630	2 592
	65 +	394	408	415	423	444	451	457	483	499
ženy		3 919	3 854	3 821	3 802	3 803	3 790	3 771	3 753	3 742
v tom ve věku:	0 - 14	570	533	505	486	477	487	487	496	507
	15 - 64	2 710	2 685	2 677	2 661	2 642	2 615	2 577	2 525	2 485
	65 +	639	636	639	655	684	688	707	732	750

Z výše uvedené tabulky je patrné, že tak jako ve Zlíně a Otrokovicích je demografický trend obdobný i v Napajedlech. Ve městě ubývá obyvatel a průměrný věk se zvyšuje.

5.4 Shrnutí rozboru Zlínské aglomerace

Na základě prostudovaných materiálů jak historických, tak současných a statistických lze říci, že ve zlínské aglomeraci nechybí nic, co by obyvatelé dle současných trendů doby mohli postrádat. Ve všech městech aglomerace je dostatečné zázemí pro spokojený život, dostupnost krajského města dodává kvalitě života v aglomeraci další rozměr a posouvá ho tak na

špičku mezi aglomeracemi obdobného typu. Prostorová dispozice aglomerace je ovlivněna její polohou v nivách toků řeky Dřevnice a Moravy. Tato skutečnost má vliv na pochopení rozvoje s přihlédnutím na nebezpečí povodní a tím zásadního ovlivnění života občanů a minimalizaci ekonomických ztrát jak v soukromém, tak veřejném a podnikatelském sektoru. V případě města Zlína je potřeba spíše, než dalšího rozvoje a výstavby zaměřit, se na využití stávající infrastruktury, vylepšení a zkvalitnění prostředí a služeb občanům a podnikatelům. Otrokovice velmi profitují na přímém napojení na krajské město Zlín a to, co zde chybí, naleznou právě ve Zlíně. Rychlostní silnice R55 v současné době končí mezi Zlínem a Otrokovicemi a umožňuje napojení aglomerace na dálniční síť České republiky. Pokračování výstavby této komunikace směrem na Břeclav, dokončení obchvatu Otrokovic a napojení Napajedel na tuto komunikaci bude dalším momentem zkvalitnění života, bohužel však až ve výhledu několika budoucích let. Pro obyvatele Napajedel by bylo jistě přínosné zkvalitnění dopravního napojení na Otrokovice, respektive Zlín. Rozvoj aglomerace by se měl ubírat ne směrem nové výstavby v podnikatelské a občanské zástavbě, ale směrem ke zkvalitnění a zatraktivnění prostoru, při dodržování tradičních hodnot a zachování maximální vazby na okolní přírodu. Ne všechny problémy občanů je možno řešit na místní politické úrovni a zde se otevírá prostor pro komunální politiku, která citlivým přístupem může různá pochybení na národní úrovni zmenšovat nebo minimalizovat tak, aby se život dále zkvalitňoval. Tento přístup v podvědomí občanů vyvolá spokojenost, prohloubí jejich vazbu na prostředí a dodá aglomeraci značku dobrého místa pro život.

6 ANALÝZY RIZIK

V této části bakalářské práce budou rozpracovány a popsány použité analýzy. Zásadními prvky pro strategii regionálního rozvoje jsou růst, konkurenceschopnost, soudržnost, solidarita a udržitelnost. Tyto prvky analogicky zasahují a prolínají se v hlavních faktorech regionálního rozvoje, a to jsou:

1. Lidské zdroje
2. Ekonomika
3. Území a životní prostředí.

Použité analýzy se budou tedy zaměřovat na uvedené oblasti, které jsou charakteristické pro současné časové období.

6.1 SWOT analýza

Jako první z analýz rizik je použita SWOT analýza, protože se jedná o komplexní metodu kvalitativního hodnocení. Jednotlivé faktory a prvky budou klasifikovány a ohodnoceny ve čtyřech základních skupinách, které jsou vyjádřeny jako silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby.

6.1.1 Silné stránky – lidské zdroje

1. Vysoký potenciál v místních lidských zdrojích.
2. Hluboce zakořeněná pracovitost občanů.
3. Baťovský „odkaz“ podnikavosti místních občanů.
4. Klesající nezaměstnanost.
5. Zvyšující se počty turistů.
6. Možnost vzdělávání v široké nabídce učilišť, středních škol, gymnázií a Univerzity Tomáše Bati.
7. Kvalitní zdravotní péče v Krajské nemocnici Tomáše Bati.
8. Komunální plánování sociálních služeb.
9. Neomezený rozsah sportovního a rekreačního vyžití obyvatel.
10. Možnost široké nabídky kulturního vyžití v rámci aglomerace.
11. Nabídka širokého spektra stavebních parcel pro výstavbu rodinných domů.
12. Nízká kriminalita a vysoká objasněnost trestných činů.
13. Díky vysoké škole vyšší pravděpodobnost zaměstnání a setrvání jejich absolventů.

6.1.2 Slabé stránky – lidské zdroje

1. Úbytek obyvatel, nízká porodnost, stárnutí populace.
2. Vysoká cena stavebních pozemků.
3. Nedostatek pracovníků na střední úrovni technických oborů.
4. V současné době nedostatečná kapacita základních a mateřských škol.
5. Pokles úrovně vzdělávání obyvatelstva z důvodu nadbytku míst ve středních školách a nezájem o studium v učebních oborech.
6. Neprovozanost vzdělávacích systémů s požadavky na trhu práce.
7. Nedostatečná kapacita startovacích bytů pro mladé rodiny.
8. Nedostatečné finanční zdroje pro sociální oblasti.
9. Nízký zájem občanů o dění ve městech, horšící se mezilidské vztahy.

6.1.3 Příležitosti – lidské zdroje

1. Zvýšení podpory mladých rodin ve formě lepší nabídky pro vzdělávání nejmenších dětí.
2. Podpora zájmu o trvalé bydlení v rámci aglomerace.
3. Podpora bytové výstavby.
4. Zlepšení rozvoje lidských zdrojů v reakci na poptávku trhu práce.
5. Zvýšení kvality služeb městských úřadů.
6. Zvýšení atraktivity aglomerace v očích občanů.
7. Zřízení nových pracovních míst v oblasti sociálních služeb.
8. Přitáhnutí nových podnikatelských subjektů.
9. Možnost zaměstnání pracovní síly ze Slovenské republiky.
10. Zapojení firem do systému vzdělávání budoucích zaměstnanců.

6.1.4 Hrozby – lidské zdroje

1. Malé finanční zdroje na školství.
2. Nezájem o studium učebních oborů.
3. Zvyšování nároků na kapacitu zdravotnictví z důvodu stárnutí populace.
4. Nedostatek kapacit v domovech pro seniory v důsledku stárnutí populace.
5. Odchod mladých perspektivních lidí za lépe placenými místy mimo aglomeraci.

6.1.5 Silné stránky – Ekonomika

1. Vysoký počet velkých ekonomicky silných společností v rámci aglomerace.

2. Velký počet podnikatelských subjektů.
3. Průmyslová tradice.
4. Silný zpracovatelský průmysl.
5. Nová pracovní místa z důvodu rostoucí ekonomické aktivity.
6. Existence Univerzity Tomáše Bati a vědeckého potencionálu.
7. Vysoká ekonomická diverzifikace průmyslu.
8. Městská hromadná doprava mezi městy Zlín – Otrokovice.
9. Dopravní železniční napojení všech měst aglomerace.

6.1.6 Slabé stránky – Ekonomika

1. Úpadek tradičního ševcovského průmyslu.
2. Z hlediska dostupnosti nevýhodná poloha regionu.
3. Omezené možnosti rozvoje v části aglomerace Zlín z důvodu polohy v nivě řeky Dřevnice.
4. Nedostatek finančních zdrojů pro obnovu a rozšíření dopravní infastruktury.
5. Špatná dopravní infrastruktura z pohledu automobilové dopravy.
6. Nedostatek volných kvalifikovaných lidských zdrojů pro další případné investory.
7. Nebezpečí zániku hospodařících subjektů z ekonomických důvodů.
8. Nedostatek přírodních zdrojů a nutnost jejich dovozu.
9. Neexistující dopravní propojení městskou hromadnou dopravou města Napajedla s Otrokovicemi a Zlínem.
10. Vysoká intenzita tranzitní dopravy ve všech městech aglomerace.

6.1.7 Příležitosti – Ekonomika

1. Vznik nových průmyslových zón a využití stávajících brownfields areálů.
2. Rozvoj dopravní infrastruktury zvyšující zaměstnanost jak ve stavebních firmách, tak následně v ostatním průmyslu.
3. Propojení městskou hromadnou dopravou města Napajedla se zbytkem aglomerace.
4. Zvýšení čerpání financí v rámci státního rozpočtu a fondů EU pro rozvoj dopravní infastruktury.
5. Dobudování rychlostní silnice R55 ve směru Otrokovice – Napajedla – Babice.
6. Podpora malého a středního podnikání.

6.1.8 Hrozby – Ekonomika

1. Opoždění potřebného rozvoje dopravní infrastruktury, hlavně silnice R55.
2. Nárůst tranzitní dopravy.
3. Ohrožení malých a středních podniků.
4. Další legislativní zatížení.
5. Složitost daňového systému.

6.1.9 Silné stránky – Území a životní prostředí

1. Relativně kvalitní ovzduší a voda v rámci aglomerace.
2. Malá ložiska nerostných surovin, nízká devastace prostředí.
3. Geologicky stabilní území.
4. Vhodné klimatické a půdní podmínky pro zemědělství.
5. Vysoký podíl lesních porostů.

6.1.10 Slabé stránky – Území a životní prostředí

1. Devastace půdního fondu výstavbou obchodních a logistických center, průmyslových zón nebo plochami pro obytnou zástavbu.
2. Části aglomerace leží v záplavovém území řek Dřevnice a Moravy.
3. Velké množství biologicky rozložitelného odpadu je ukládáno na skládce.
4. Vysoké zatížení tranzitní kamionovou dopravou.
5. Neexistující dopravní obchvat města Zlína, vysoká koncentrace dopravy ve středu města.

6.1.11 Příležitosti – Území a životní prostředí

1. Podpora ochrany půdního fondu a tlak na využití stávajících brownfields areálů.
2. Předcházení vzniku odpadů.
3. Podpora recyklace a zpětného využití odpadu.
4. Podpora výstavby nízkoenergetických budov.
5. Regulací automobilové dopravy snížení hluku a škodlivých emisí.
6. Vybudováním obchvatů měst odvedení tranzitní dopravy z center a její plynulostí snížení škodlivých emisí a hluku.

6.1.12 Hrozby – Území a životní prostředí

1. Znečištění ovzduší z důvodu zvýšení automobilové dopravy.

2. Zvýšení produkce odpadů.
3. Nedostatečná kapacita prostoru pro ukládání odpadů.
4. Rozvoj aglomerace může vést ke zhoršování stavu povrchových a podzemních vod.
5. Nárůst osobní automobilové dopravy.
6. Nárůst požadavků na zábory nových pozemků ze zemědělského půdního fondu.

6.1.13 Výstup SWOT – lidské zdroje

Na základě provedené analýzy se dá říci, že se zlínská aglomerace v lidských zdrojích potýká se stejnými problémy jako celá Česká republika. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků, malý zájem o studium učebních oborů. Do toho přibývá stárnutí populace a odchod lidí z regionu za lepší pracovní příležitosti. Řešení na lokální úrovni tohoto problému není možné, výhodou je však blízkost Slovenské republiky a doplnění pracovní síly občany z této země.

Navrhovaná opatření: zapojení firem do výchovy svých budoucích zaměstnanců ve spojení s učilišti, podpora odborného vzdělávání, nabídka práce na slovenském trhu.

6.1.14 Výstup SWOT – Ekonomika

Slabinou ekonomiky dle analýzy jsou spíše vnější vlivy. V současné době je největší hrozbou nedostatek kvalifikované pracovní síly, což znamená nižší výrobní kapacitu firem a neschopnost uspokojit poptávku. V době ekonomického růstu by se společnosti měly rozvíjet a tvořit rezervy pro období recese, což však není možné, pokud nejsou schopny z kapacitních důvodů reagovat na poptávku.

Navrhovaná opatření: zapojení firem do výchovy svých budoucích zaměstnanců ve spojení s učilišti, podpora odborného vzdělávání, nabídka práce na slovenském trhu.

6.1.15 Výstup SWOT – Území a životní prostředí

Kvalita životního prostředí v aglomeraci je velmi dobrá a její ohrožení při zachování legislativních standardů nehrozí. Nebezpečnější situace je v případě vzniku povodní a v záboru zemědělského půdního fondu, což lze vidět v oblasti mezi Zlínem a Otrokovicemi a také v zóně mezi Otrokovicemi a Napajedly. Snaha investorů stavět na „zelené louce“ z ekonomických důvodů je zcela pochopitelná, nicméně tlak na maximální využití brownfields by těmto snahám neměl ustupovat.

Navrhovaná opatření: prosazovat maximální environmentální principy v rámci územního plánování.

6.2 What If analýza

Další z metod analýzy rizik použitá v této práci je analýza „What If“. Tato metoda je založena na principu kladení otázek odborným týmem, který zná problematiku řešené oblasti. Tým si pokládá otázku „What If“ tedy „co se stane, když...“ na různé události nebo procesy. Odhaluje se pravděpodobnost, s jakou k dané situaci může dojít, její závažnost a její řešení formou doporučení dalšího postupu.

Pro posouzení pravděpodobnosti je použito členění:

1. Nepravděpodobné
2. Možné
3. Téměř jisté
4. Jisté

Posouzení závažnosti je rozčleněno do kategorií:

1. Nízká
2. Velmi vážná
3. Výrazná

Tabulka 6: What If analýza

Co se stane když....?	Odpověď	Pravděpodobnost	Závažnost	Doporučení
Bude hrozit výrazný nárůst obyvatel.	Nebude možno nabídnout novým občanů bytové kapacity.	Nepravděpodobné	Výrazná	V evidenci nebytových prostor vytýpat lokality k možným stavebním úpravám
Nedostatek stavebních pozemků pro rodinnou výstavbu	Nebude možno nabídnout novým občanů pozemky.	Možné	Velmi vážná	Tlak na kompaktní formy bydlení a efektivnější územní plánování.
Nebude dostatek kapacity ve školních zařízeních.	Rodiče budou nuceni řešit dovoz dětí do volných	Jisté	Velmi vážná	Sledovat demografický vývoj a připravovat se na vzniklou situaci.

	lokalit mimo bydliště.			
Bude nedostatek volných pracovních míst.	Zvýší se nezaměstnanost a nespokojenost občanů.	Téměř jisté	Velmi vážná	Sledovat vývoj pracovního trhu a ve spolupráci s úřadem práce koordinovat rekvalifikační kurzy.
Bude malá kapacita zdravotnických zařízení.	Nebude zajištěna zdravotní péče na dostatečné úrovni.	Možné	Nízká	Sledovat situaci a podporovat rozvoj zdravotních služeb dle aktuálních potřeb.
Bude nedostatek kapacit v zařízeních sociálních služeb.	Poklesne úroveň sociálních služeb a zvýší se nebezpečí růstu počtů obyvatel bez domova.	Téměř jistá	Velmi vážná	Sledovat demografický vývoj a dle toho s předstihem budovat dostatečné kapacity.
Stávající dopravní infrastruktura nebude dostatečná.	Zvýší se dopravní zatížení místních částí.	Téměř jistá	Nízká	Podporovat městskou hromadnou dopravu, aby se snížil počet občanů využívajících dopravu do zaměstnání osobními vozidly.
Zvýší se tranzitní kamionová doprava.	Vzroste zatížení emisemi a hlukem.	Téměř jistá	Velmi vážná	Vhodným dopravním značením omezit na minimum průjezd a

				vyvíjet tlak na do- budování obchvatů měst.
Vznikne požadavek investorů na nové průmyslové zóny.	Zvýší se zábor pozemků ze ze- mědělského půd- ního fondu.	Téměř jistá	Nízká	Prosazovat revitali- zaci průmyslových areálů - brown- fields
Vznikne požadavek investorů na nové nákupní zóny.	Zvýší se zábor pozemků ze ze- mědělského půd- ního fondu.	Téměř jistá	Nízká	Omezovat budo- vání nových ná- kupních center, umožnit pouze re- vitalizaci v rámci brownfields.
Existenční pro- blémy malých a středních podniků.	Zvýší se neza- městnanost a sníží výběr daní pro re- gion.	Možné	Velmi vážná	Podpora rozvoje a vzniku investic.
Bude nedostatečná kapacita rozvod- ných energetických soustav.	Nebude možno stavět nové nemo- vitosti.	Možné	Velmi vážná	Neustálá obnova technických sítí a jejich posilování v souvislosti se vznikajícími poža- davky.
Nebude kapacita na připojení dalších nemovitostí k ČOV	Nebude možno stavět nové nemo- vitosti.	Možné	Velmi vážná	Rozšiřování a ze- fektivňování pro- vozu stávajících ČOV.
Nedostatečná kapa- cita pro likvidaci odpadů.	Svozová firma nebude moci uza- vřít smlouvu s no- vými zákazníky.	Nepravděpo- dobné	Velmi vážné	Odpadové hospo- dářství kraje se řídí krajským progra- mem, který by na

				takovou situaci musel reagovat.
Zvýší se kriminalita.	Sníží se důvěra občanů v bezpečnost systému.	Jisté	Velmi vážné	Zvýšit tlak na prevenci kriminality a navýšení členů bezpečnostních sborů.

6.2.1 Výstup What If analýzy

Analýza What if potvrzuje výstupy z analýzy SWOT. Odhalená rizika a jejich řešení jsou obdobná u obou analýz, což je z hlediska řešeného problému logické. Použití různých druhů analýz má za úkol ukázat na veškerá možná rizika a odhalit i ta, která by jednou z analýz mohla být opomenuta.

6.3 Check list analýza

Na základě nastudovaných informací o zlínské aglomeraci byla pro tuto metodu navržena níže uvedená témata.

1. Existuje prostor pro další rozvoj aglomerace?	Ano	
2. Je zajištěna dostatečná dopravní obslužnost aglomerace?		Ne
3. Funguje v aglomeraci integrovaný dopravní systém?	Ano	
4. Bude mít rozvoj aglomerace dopad na současný stav životního prostředí?		Ne
5. Bude zajištěna vhodná likvidace odpadů?	Ano	
6. Má stávající průmysl kapacity pojmout další pracovní síly?	Ano	
7. Má školství dostatečné kapacity pro rozšíření výuky pro nové žáky?		Ne

8. Může být aglomerace příjemcem podpory?	Ano	
9. Funguje v aglomeraci efektivní integrovaný záchranný systém?	Ano	
10. Je aglomerace dostatečně zabezpečena před povodněmi?		Ne
11. Je v rámci aglomerace Akční plán trvale udržitelného rozvoje?		Ne
12. Mají občané dostatečnou možnost kulturního vyžití?	Ano	
13. Mají občané dostatečnou možnost sportovního vyžití?	Ano	
14. Je v aglomeraci vybudovaný dostatečný sociální systém?	Ano	
15. Existují v aglomeraci nepřizpůsobivé skupiny obyvatel?		Ne
16. Je zajištěna dostatečná bezpečnost občanů?	Ano	
Celkem	10	6

6.3.1 Výstup Check list analýzy

Analýza Check list doplnila analýzu SWOT a analýzu What if o další důležitá témata a odpovědi na ně. Deset pozitivních odpovědí ze sledované oblasti kvality života občanů aglomerace proti šesti negativním potvrzuje vhodnost a atraktivitu života v této aglomeraci. Šest negativních odpovědí však upozorňuje na možné problémy a měly by být zdrojem dat ke zlepšení v těchto oblastech. Z předchozích analýz jednoznačně vyplývá, že největší hrozbou je úbytek a stárnutí obyvatel. Jediná možnost, jak tuto hrozbu minimalizovat je udělat aglomeraci atraktivní tak, aby občany k životu v ní přitahovala.

ZÁVĚR

Zadáním bakalářské práce bylo analyzovat rizika prostorového rozvoje zlínské aglomerace. K tomu, aby výsledek práce byl dostatečně odborně zvládnutý a zapadl do potřebných kontextů, bylo zapotřebí se v teoretické části seznámit nejen s problematikou daného území, ale i s jeho historií. Dále bylo potřeba získat znalosti o územním plánování v České republice, jehož kořeny vedou až do dob Rakousko-uherské monarchie. Pro rozvoj území je také zcela zásadní politika územního rozvoje a záleží na zvolených zástupcích, jaké cíle a priority budou prosazovat. Tuto oblast zcela logicky nelze žádným způsobem předvídat, nicméně lze částečně vycházet z již dříve zvoleného směru vývoje a předpokládat, že se tento směr nebude radikálně měnit.

Přesná definice aglomerací nebyla doposud žádným legislativním rámcem určena, a proto byly v teoretické části rozebrány a navrženy tři základní typy městských aglomerací. V závěru teoretické části bylo popsáno teoretické ukotvení analýzy rizik a uvedeny některé vybrané druhy analýzy rizika, které byly následně v praktické části použity.

Jelikož je zlínská aglomerace velmi těsně svázaná se samotným Zlínským krajem a jejich existence se neskutečně úzce prolíná, je úvod teoretické práce věnován právě rozboru Zlínského kraje. Tím se otevírá lépe pohled na samotnou zlínskou aglomeraci v potřebných souvislostech jak historických, tak geografických a také demografických. Pomocí zvolených metod analýzy rizik jsou na základě uvedených souvislostí nalezena a popsána základní a nejviditelnější rizika z pohledu rozvoje zlínské aglomerace.

Problematika rizik územního rozvoje aglomerace je natolik obsáhlá, a při pečlivém prostudování zjistíme, že zasahuje do všech možných myslitelných oblastí. Tato práce provedla analýzu jen těch nejzásadnějších oblastí, jako jsou lidské zdroje, ekonomika a území a životní prostředí. Pokračováním v rozboru dalších oblastí by se dalo dosáhnout ucelené analýzy rizik aglomerace a vyhnout se chybným rozhodnutím, která by měla za následek snížení její atraktivity.

Přínos této bakalářské práce spatřuji v lepším poznání prostředí, ve kterém žiji, a bližším seznámením se s historií této části kraje. Při použití výsledků práce a dodržení navržených zásad věřím ve zlepšení prostředí pro občany zde žijící, posílení jejich vztahu k rodnému místu a hrdosti obyvatele zlínské aglomerace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ŠEFČÍK, V. Analýza rizik. 1. vyd. Zlín: UTB 2009. 98s. ISBN 978–80-7318–696-8
- [2] SMEJKAL, V., RAIS, K. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích. 4. vyd. Praha: Grada 2013. 466s. ISBN 978–80-247–4644-9
- [3] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [4] HNILICA, Jiří a Jiří FOTR. Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 262 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2560-4.
- [5] WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [6] MINAŘÍK, Bohumil, Jana BORŮVKOVÁ a Miloš VYSTRČIL. Analýzy v regionálním rozvoji. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 234 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-7431-129-1.
- [7] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2002, 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
- [8] TICHÝ, Milík. Ovládání rizika: analýza a management. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2006, xxvi, 396 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-415-5.
- [9] VARCHOLOVÁ, Tatiana a Lenka DUBOVICKÁ. *Nový manažment rizika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2008. Ekonómia (Iura Edition). ISBN 978-80-8078-191-0.
- [10] PALEČEK, Miloš. Prevence rizik. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1117-7.
- [11] *Česká republika: Evropská unie* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/czechrepublic/index_cs.htm#goto_1
- [12] *Československá republika: Československo 1918-1938* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.codyprint.cz/csr/index.html>

- [13] *Teritoriální členění* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: [http://csugeo.i-server.cz/xl/redakce.nsf/i/150123_lexikon/\\$FILE/Lexikon14k01.pdf](http://csugeo.i-server.cz/xl/redakce.nsf/i/150123_lexikon/$FILE/Lexikon14k01.pdf)
- [14] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Územní plánování a stavební řád* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad>
- [15] *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Politika územního rozvoje České republiky* [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky>
- [16] *Přehledné mapy. Portál územního plánování – portal.uur.cz* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/images/mapy/02-mapa-cr-okresy-2015.jpg>
- [17] *České aglomerace* [online]. [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.makroekonomika.wz.cz/aglomerace.htm>
- [18] *Geografický web: Administrativní členění ČR* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.hajduch.net/cesko/administrativni-cleneni>
- [19] *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Kdo jsme* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/o-univerzite/kdo-jsme>
- [20] *Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje. Zlínský kraj* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/plan-odpadoveho-hospodarstvi-zlinskeho-kraje-cl-638.html>
- [21] *Zlínský kraj: NATURA 2000 ve Zlínském kraji* [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-cl-805.html>
- [22] *A - Popis oblasti povodí: A.1.10.2. Zemědělství. Plán oblasti povodí Moravy* [online]. Povodí Moravy, s.p., 2009 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.pmo.cz/pop/2009/Morava/End/a-popis/a-1.html#a_1_10_2
- [23] *Historie a současnost Zlína. OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/historie-a-soucasnost-zlina-cl-5.html>
- [24] *Veřejná databáze: Počet a věkové složení obyvatel k 31. 12. podle obcí. Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM03&zo=N&verze=-1&z=T&f=TABULKA&nahled=N&sp=N&skupId=526&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&katalog=30845&pvo=DEM03&pvokc=101&pvoch=40851&c=v60~2__RP2014MP12DP31#w%5Bk%5D=showxlsexport&w%5Bp%5D=&w%5Bh%5D=

- [25] Dokument IPRM: Integrovaný plán rozvoje města Zlína „Společensko-kulturní a vzdělávací centrum Zlín“. *OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA ZLÍNA* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/dokument-iprm-cl-1481.html>
- [26] Krajská správa ČSÚ ve Zlíně: Charakteristika SO ORP Zlín. *Český statistický úřad* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_so_orp_zlin
- [27] Krajská správa ČSÚ ve Zlíně: Charakteristika SO ORP Otrokovice. *Český statistický úřad* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_so_orp_zlin
- [28] Demografické údaje za vybraná města - časová řada 2003 - 2012. *Český statistický úřad* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xz/demograficke_udaje_za_vybrana_mesta_casova_rada_2003_2012
- [29] Historie města. *Historie města Otrokovice* [online]. Otrokovice, 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://historie-otrokovice.czweb.org/historie.php>
- [30] PROGRAM ROZVOJE MĚSTA NAPAJEDLA. *Obce Pro program rozvoje obce* [online]. Napajedla, 2015 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.obcepro.cz/program-rozvoje-obce-239.modal>
- [31] Statistická ročenka Zlínského kraje - 2015. *Český statistický úřad* [online]. Zlín, 2015 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/mapy-a-kartogramy-zokzo7n9dj>
- [32] Místní části a komise. *Oficiální stránky města Zlína* [online]. Zlín, 2016 [cit. 2016-04-23]. Dostupné z: <https://www.zlin.eu/mistni-casti-a-komise-cl-736.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (zkratka z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques)
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie.
PUR ČR	Politika územního rozvoje ČR

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Územně správní dělení České republiky dle okresů [16]</i>	<i>13</i>
<i>Obrázek 2. Územně správní dělení České republiky dle NUTS 2 [18]</i>	<i>14</i>
<i>Obrázek 3 Mapa trojmezí regionů [30]</i>	<i>25</i>
<i>Obrázek 4 Administrativní členění Zlínského kraje [31]</i>	<i>30</i>
<i>Obrázek 5 Geografická mapa Zlínského kraje [31]</i>	<i>30</i>
<i>Obrázek 6 Velikostní skupiny obcí Zlínského kraje k 31. 12. 2013</i>	<i>32</i>
<i>Obrázek 7 Části města Zlína [32]</i>	<i>36</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1: Správní obvody obcí s rozšířenou působností na území Zlínského kraje k 31. 12. 2013 [20]</i>	29
<i>Tabulka 2: Přehled počtu obyvatel v obcích zlínské aglomerace k 31. 12. 2014 [24]</i>	34
<i>Tabulka 3: Přehled vybraných demografických údajů města Zlín k 31. 12. 2012 [28]</i>	37
<i>Tabulka 4: Přehled vybraných demografických údajů města Otrokovice k 31. 12. 2012 [28]</i>	40
<i>Tabulka 5: Přehled vybraných demografických údajů města Napajedla k 31. 12. 2012 [28]</i>	42
<i>Tabulka 6: What If analýza</i>	49

SEZNAM PŘÍLOH

<i>Příloha 1 Metody analýzy rizik</i>	62
---	----

Příloha 1 Metody analýzy rizik

1. Safety Audit (bezpečnostní kontrola)

Bezpečnostní kontrola je postup hledající rizikové situace a navržení opatření na zvýšení bezpečnosti. Metoda představuje postup hledání potenciálně možné nehody nebo provozního problému, který se může objevit v posuzovaném systému. Formálně je používán připravený seznam otázek a matice pro skórování rizika. [1]

2. Event Tree Analysis – ETA (analýza stromu událostí)

Analýza stromu událostí je postup, jenž sleduje průběh procesu od iniciační události přes konstruování události vždy na základě dvou možností – příznivé a nepříznivé. Metoda ETA je graficko-statistická metoda. Názorné zobrazení systémového stromu událostí představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou a popisem. Znázorňuje všechny události, které se v posuzovaném systému mohou vyskytovat. Podle toho jak počet událostí narůstá, výsledný graf se postupně rozvětňuje. [1]

3. What – If Analysis (analýza toho, co se stane když)

Analýza toho, co se stane když, je postup pro hledání možných dopadů vybraných provozních situací. V podstatě je to spontánní diskuse a hledání nápadů, ve které skupina zkušených lidí dobře obeznámených s procesem klade otázky nebo vyslovuje úvahy o možných nehodách. Není to vnitřně strukturovaná technika jako některé jiné (např. HAZOP a FMEA). Namísto toho se po analytikovi požaduje, aby přizpůsobil základní koncept šetření určitému účelu. [1]

4. Check List (kontrolní seznam)

Kontrolní seznam je postup založený na systematické kontrole plnění předem stanovených podmínek a opatření. Seznamy kontrolních otázek (checklists) jsou generovány na základě seznamu charakteristik sledovaného systému nebo činností, které souvisejí se systémem a potenciálními dopady, selháním prvků systému a vznikem škod. Jejich struktura se může měnit od jednoduchého seznamu až po složitý formulář, který umožňuje zahrnout různou relativní důležitost parametru (váhu) v rámci daného souboru. [1]

5. Preliminary Hazard Analysis – PHA (předběžná analýza ohrožení)

Předběžná analýza ohrožení – též kvantifikace zdrojů rizik – je postup k vyhledávání nebezpečných stavů či nouzových situací, jejich příčin a dopadů na zařazení do kategorií dle předem stanovených kritérií. Koncept PHA ve své podstatě představuje soubor různých technik vhodných pro posouzení rizika. V souhrnu se nejčastěji pod touto zkratkou jedná o následující techniky posuzování: Chat-if, Chat-if/checklists, hazard and operability (HAZOP) analysis, failure mode and effects analysis (FMEA), fault tree analysis, kombinace těchto metod, ekvivalentní alternativní metody. [1]

6. Process Quantitative Risk Analysis – QRA (analýza kvantitativních rizik procesu)

Kvantitativní posuzování rizika je systematický a komplexní přístup pro predikaci odhadu četnosti a dopadu nehod pro zařízení nebo provoz systému. Analýza kvantitativních rizik procesu je koncept, který rozšiřuje kvantitativní (verbální) metody hodnocení rizik o číselné hodnoty. Algoritmus využívá kombinace (propojení) s jinými koncepty a směřuje k zavedení kritérií pro rozhodovací proces, potřebnou strategii a programy k efektivnímu zvládnutí (řízení) rizika. Vyžaduje náročnou databázi a počítačovou podporu. [1]

7. Hazard Operation Process – HAZOP (analýza ohrožení a provozuschopnosti)

HAZOP je postup založený na pravděpodobnostním hodnocení ohrožení a z něho plynoucích rizik. Jde o týmovou expertní multioborovou metodu. Hlavním cílem analýzy je identifikace scénářů potenciálního rizika. Experti pracují na společném zasedání formou brainstormingu. Soustřeďují se na posuzování rizika a provozní schopnosti systému (operability problems). Pracovním nástrojem jsou tabulkové pracovní výkazy a dohodnuté vodící výrazy (guidewords). Identifikované, neplánované nebo nepřijatelné dopady jsou formulovány v závěrečném doporučení, které směřuje ke zlepšení procesu. [1]

8. Failure Mode and Effect Analysis – FMEA (analýza selhání a jejich dopadů)

Analýza selhání a jejich dopadů je postup založený na rozboru způsobů selhání a jejich důsledků, který umožňuje hledání dopadů a příčin na základě systematicky a strukturovaně vymezených selhání zařízení. Metoda FMEA slouží ke kontrole jednotlivých prvků projektového návrhu systému a jeho provozu. Představuje metodu tvrdého, určitého typu, kde se

předpokládá kvantitativní přístup řešení. Využívá se především pro vážná rizika a zdůvodněné případy. Vyžaduje aplikaci počítačové techniky, speciální výpočetní program, náročnou a cíleně zaměřenou databázi. [1]

9. Probabilistic Safety Assessment – PSA (metoda pravděpodobnosti hodnocení)

Metoda stanovuje příspěvky jednotlivých zranitelných částí k celkové zranitelnosti celého systému. Tato technologie se používá například k modelování scénářů hypotetických jaderných havárií, které vedou k tavení aktivní zóny a k odhadnutí četnosti takových havárií. V zemích OECD byly doposud zpracovány stovky studií PSA. Metodika PSA se skládá: z pochopení systému jaderného zařízení a ze shromáždění relevantních dat o jeho chování při provozu, identifikace iniciačních událostí a stavů poškození jaderného zařízení, modelování systémů a řetězců událostí pomocí metodiky založené na logickém stromu, hodnocení vztahů mezi událostmi a lidskými činnostmi, vytvoření databáze dokumentující spolehlivost systémů. [1]

10. Fault Tree Analysis – FTA (analýza stromu poruch)

Analýza stromu poruch je založena na systematickém zpětném rozboru události za využití řetězce příčin, které mohou vést k vybrané vrcholové události. Metoda FTA je graficko-analytická, popř. graficko-statistická metoda. Názorné zobrazení stromu poruch představuje rozvětvený graf s dohodnutou symbolikou a popisem. Hlavním cílem analýzy metodou stromu poruch je posoudit pravděpodobnost vrcholové události s využitím analytických nebo statistických metod. Proces dedukce určuje různé kombinace hardwarových a softwarových poruch a lidských chyb, které mohou způsobit výskyt specifikované nežádoucí události na vrcholu. [1]

11. Fuzzy Set and Verbal Verdict Metod – FL-VV (metoda mlhavé logistiky verbálních výrobků)

Metoda mlhavé logistiky a verbálních výrobků je založena na jazykové proměně. Jde o multikriteriální metodu rozhodovací analýzy z kategorie měkkého, mlhavého typu. Opírá se o teorii mlhavých množin a může být aplikována v různých obměnách. Buď samostatně a přímým výstupem priorit, nebo jako stupnice v pomocných bodech. Místo standardní verbálně-numerickej stupnice v relativních jednotkách, tj. ve spojení s metodou TUKP – Totální ukazatele kvality prostředí (možnost uplatnění axiomatické teorie kardinálního užítku). Umožňuje aplikaci jednotlivcem i v kolektivu. [1]

12. Relative Rating – RR (relativní klasifikace)

Relativní klasifikace je ve skutečnosti spíše analytická metoda. Tato strategie umožňuje analytikům porovnat vlastnosti několika procesů nebo činností a určit tak, zda tyto procesy nebo činnosti mají natolik nebezpečné charakteristiky, že to analytiku opravňuje k další podrobnější studii. Relativní klasifikace může být použita rovněž pro srovnání několika návrhů umístění procesu nebo zařízení a zajistit tak informaci o tom, která z alternativ je nejlepší nebo méně nebezpečná. Tato pozorování jsou založena na číselných srovnáních, která reprezentují relativní úroveň významnosti každého zdroje rizika. [1]

13. Causes and Consequences Analysis – CCA (analýza příčin a dopadů)

Analýza příčin a dopadů je směs analýzy stromu poruch a analýzy stromu událostí. Největší předností CCA je její použití jako komunikačního prostředku: diagram příčin a dopadů zobrazuje vztahy mezi koncovými nehodami (nepřijatelnými dopady) a jejich základními příčinami. Protože grafická forma, jež kombinuje jak strom poruch, tak strom událostí do stejného diagramu, může být hodně detailní. Tato technika se používá nejvíce v případech, kdy logika poruch analyzovaných nehod je poměrně jednoduchá. Jak už napovídá název, účelem analýzy příčin a dopadů je odhalit základní příčiny a dopady možných nehod. Analýza příčin a dopadů vytváří diagramy s nehodovými sekvencemi a kvalitativními popisy možných koncových stavů nehod. [1]

14. Human Reliability Analysis – HRA (analýza lidské spolehlivosti)

Analýza lidské spolehlivosti je postup na posouzení vlivu lidského činitele na výskyt živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. či některých jejich dopadů. Koncept analýzy lidské spolehlivosti HRA směřuje k systematickému posouzení lidského faktoru (Human Factors) a lidské chyby (Human Error). Ve své podstatě přísluší do zastřešující kategorie konceptu předběžného posouzení PHA. Zahrnuje přístupy mikroergonomické (vztah „člověk – stroj“) a makroergonomické (vztah systému „člověk – technologie“). Analýza HRA má těsnou vazbu na aktuálně platné pracovní předpisy především z hlediska bezpečnosti práce. Uplatnění metody HRA musí vždy tvořit integrovaný problém bezpečnosti provozu a lidského faktoru v mezních situacích různých havarijních scénářů, tzn. paralelně a nezávisle s další metodou rizikové analýzy. [1]